

I.

A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK FŐ VONÁSAI, AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALAKULÁSA

1. A kormányzat gazdaságpolitikája

A magyar gazdaságpolitika reálisnak tekinthető céljait rövid- és középtávon is a jelenlegi világgazdasági válság, az abból adódó negatív folyamatok, illetve az ezekből következő károk enyhítését, továbbá lehetőség szerint a kilábalást elősegítő cselekvés szükségessége határozza meg.

A gazdaságpolitika válság által amúgy is erőteljesen behatárolt mozgásterét tovább szűkíti az a tény, hogy a magyar gazdaságot egy megkezdett, de még teljes mértékben be nem fejezett konszolidációs program végrehajtása közben érte a globális válság sokkhatása.

A rövidtávon megvalósuló kiadáscsökkentéseken túlmenően a Kormány számos strukturális lépésről is döntött, melyek közép és hosszú távú fenntartható államháztartás pozíció mellett hozzájárulnak a foglalkoztatás bővüléséhez, a versenyképesség javulásához, és így javítják a gazdaság növekedési potenciálját.

Fontos megjegyezni, hogy a makrofolyamatok további alakulásáról adott jelenlegi előrejelzés a 2009. augusztus elején rendelkezésre álló, a világgazdaságra, ezen belül az EU egészére, és a magyar gazdaságra vonatkozó, megismerhető információk alapján készült. Ezt azért szükséges hangsúlyozni, mert a Magyarországot is alapjaiban érintő, jelenlegi világgazdasági válság további alakulása jelenleg sem prognosztizálható biztonságosan. Következésképpen a magyar gazdaság lehetséges fejlődésére vonatkozó előrejelzés bizonytalansága is lényegesen nagyobb a szokásosnál.

A jövő évtől kezdve a fejlett országok várhatóan fokozatosan meginduló fellendülésével párhuzamosan a külkereskedelmi teljesítmény javulása várható. Az exportlehetőségek bővülésével az év második felétől a vállalati gépberuházásokban, valamint az ipari termelésben is élénkülés következhet be. Ezek a pozitív folyamatok a következő években tartós növekedést generálhatnak. Emellett a kormányzati adóintézkedések hatásaként az exportszektor versenyképessége is növekedhet.

2010-től fokozatos javulás várható a belső kereslet vonatkozásában is. A hitelaktivitás erősödése, valamint az adórendszer átalakításának pozitív jövedelmi és keresleti hatásai érezhetően javítani fogják mind a lakossági fogyasztási, mind a beruházási lehetőségeket. Összességében 2010-ben még - elsősorban a fiskális kiigazító intézkedések lakossági fogyasztásra gyakorolt áthúzódó negatív hatása miatt - a GDP 1% körüli csökkenése várható.

2010-től az egyre kedvezőbb külső értékesítési lehetőségek következtében javuló profitabilitás hosszabb távon már magasabb bérdinamikát és létszámbővítést tesz majd lehetővé a vállalkozások körében. Emellett már fokozatosan érvényesülni kezd a kormányzati intézkedések (mindenkire kiterjedő munkáltatói járulékcsökkentés, tételes eho eltörlése) foglalkoztatás-bővítő hatása is, amely önmagában, előzetes számítások szerint jövőre mintegy 0,5%-kal növelheti a foglalkoztatottak számát. Mindez azonban 2010-ben nem tudja teljesen ellensúlyozni az év első felében még jelen lévő,

kedvezőtlen bázishatásokat, így jövőre éves szinten 1% feletti létszámcsökkenés valószínű.

A közvetettadó-emelések árindexre gyakorolt hatása átmeneti, így a 2010 elején még magas inflációs ráta a jövő év közepétől gyorsan - év végére 2-3% közé - csökkenhet. A 2010-es éves átlagos infláció így 4,1% körül várható.

2. Az államháztartás céljai és keretei

2.1. Általános feltételek

A 2010-es költségvetési folyamatokat a Konvergencia programban kitűzött hiánypálya, valamint a takarékos állami gazdálkodásról és a költségvetési felelősségről szóló törvényben rögzített, az elsődleges kiadások alakulását és a hiányt meghatározó szabály determinálja.

A szabály alapján 2010-ben az államháztartás központi alrendszerének konszolidált elsődleges kiadási főösszege (az uniós támogatásból és az intézmények saját bevételeiből fedezett kiadások nélkül) reálértéken legfeljebb a GDP reálnövekedési ütemének felével emelkedhet.

A hiány tekintetében a jogszabály meghatározza, hogy a maastrichti egyenlegmutatónak az előző évhez képest csökkeni kell.

A Konvergencia jelentésnek megfelelően 2010. évre az államháztartás eredményszemléletű hiánya a GDP 3,8%-ában várható.

Az előző évhez képesti hiánycsökkentési ütem követelménynek tekinthető ahhoz, hogy - a maastrichti kritériumoknak megfelelően - az államadósság GDP-ben mért arányát és az infláció mértékét egyaránt csökkenteni lehessen.

Az államháztartás egyensúlyának javításával a Kormány egyúttal biztosítja, hogy Magyarország teljesítse azokat a követelményeket, amelyek az euró bevezetéséhez szükségesek.

A Konvergencia programban középtávra megjelölt elvek mentén elfogadott költségvetés teljesítése előfeltétele a hosszú távon fenntartható növekedési folyamatok stabilizálódásának. A deficit csökkentését azonban a túlzott hiány megszüntetését követően is folytatni kell, a Stabilitási és Növekedési Egyezményvel összhangban meghatározott ország-specifikus középtávú cél eléréséig.

A legfontosabb cél, hogy a gazdasági teljesítmény és az életkörülmények tartósan és gyorsuló ütemben közelítsenek az Európai Unió átlagához.

2.2. Egyensúlyi követelmény, fiskális eszközrendszer

A Kormány által elfogadott kiadáscsökkentő intézkedéscsomagban 2010-től már egyre nagyobb súlyt képvisel az állami kiadások tartós, strukturális jellegű átalakítása.

Ennek keretében:

- erősödik a nyugdíjrendszer fenntarthatósága:
 - = 2010-től megváltozik a nyugdíjindexálás szabályozása, (a főszabály az inflációkövető indexálás, az átlagkereset növekedése a GDP változásától függően kerül figyelembevételre),
 - = a 13. havi nyugdíj megszűnik, helyette a GDP növekedéséhez kötött feltételes nyugdíjprémium kerül bevezetésre;
- célzottabbá és hatékonyabbá válnak a társadalmi juttatások:
 - = a 2010 április 30-a után született gyermekek esetében a gyermekgondozási segély időtartama egy évvel lerövidül, a gyermekgondozási díj jogosultsági időtartama az előzetes biztosítási jogviszony hosszához igazodik,
 - = a családi pótlék összege nem emelkedik, továbbá a családi pótlékra való jogosultság korhatára csökken, a gyermek 23 éve koráról 20. évben kerül meghatározásra.
- takarékosabbá válik az állami intézményrendszer működtetése:
 - = a feladatok felülvizsgálatával és a működési hatékonyság ösztönzésével jelentős megtakarítás érhető el a helyi önkormányzati rendszerben,
 - = a hatékonyság javításával és az ártámogatások felülvizsgálatával költséghatékonyabbá tehető az állami vasúttársaság működése.

A strukturális átalakítások mellett további intézkedések szolgálják az állami kiadások szintjének tartós mérséklődését:

- a közszférában két évig változatlan marad a bruttó keresettömeg. A megszűnő 13. havi illetményt a későbbiekben egy feltételes, a GDP növekedéséhez kötött kiegészítő juttatás váltja fel,
- a családi pótlék és az öregségi nyugdíjhoz kötött szociális ellátások két évig nem emelkednek.

Az állam kiadásainak mérséklésével a tartós növekedéshez – s egyben az euroövezeti csatlakozáshoz – szükséges egyensúlyi feltételek megteremtődnek, és létrejönnek az egyensúly hosszabb távú, biztonságos fenntartásához szükséges feltételek. A javuló egyensúly kedvezőbb feltételeket teremt a vállalkozások fejlődéséhez, bővíti hitellehetőségeiket, és az elkövetkező évek fejlesztéseibe bekapcsolódva lényegesen javul versenyképességük.

3. A takarékos állami gazdálkodásról és a költségvetési felelősségről szóló törvény rendelkezéseiből adódó követelmények, mutatók

Az Országgyűlés – felismerve a konzisztens, felelős, egyensúlyra törekvő költségvetési politika szükségességét – 2008 novemberében megalkotta a takarékos állami gazdálkodásról és a költségvetési felelősségről szóló törvényt. A jogszabály legfontosabb célkitűzései az államháztartási hiány, egyúttal az állami újraelosztás mértékének további csökkentése, ezáltal a hazai államadósság GDP-hez viszonyított

értékének folyamatos lefaragása. Az államháztartási hiány és az állami újraelosztás mérséklődése nem csak a hazai gazdasági szereplők számára nyit közvetlenül is további mozgásteret, hanem közvetve a magyar államadósságot finanszírozó külföldi befektetők által megkívánt magasabb kamatprémium iránti igényt mérsékelve, segíti az alacsony kamatszint révén a beruházásokat, az exportra termelők hiteligényének a kielégítését. A törvény a globális pénzügyi és tőkepiaci válság hatásai tompításának az eszközét az államháztartás – nem kamatjellegű – ún. elsődleges kiadásai növekedésének a fékezésében és a nem tervezett bevételek, és a megtakarított kiadásoknak célzott felhasználási módjának a megteremtésében látja. A törvényben megfogalmazott cél a magyar gazdaság, a magyar háztartások és a magyar gazdasági szereplők kockázatviselő-képességének és versenyképességének az erősítése, amit az állam már nem helyettesít a gazdasági és társadalmi átalakulásban régiós versenytársainknál eleve magasabb állami védelem, állami újraelosztás szintjének folyamatos növelésével.

A költségvetési felelősségről szóló törvény a fenti célok elérése érdekében összetett eszközrendszer alkalmazását írja elő. Új fogalomrendszert definiál az államháztartási gazdálkodás körében, melyet a költségvetési törvényjavaslat is tükröz (külső/belső tételek megkülönböztetése). A költségvetési gazdálkodás kiszámíthatóságának és fenntarthatóságának biztosítása érdekében a költségvetési törvénynek a tárgyévet követő évekre vonatkozó konkrét célértékeket kell deklarálnia. Ennek megfelelően a GDP arányában meghatározásra került a 2011. évre a belső tételek elvárt egyenlege, a 2012. évre az elsődleges egyenlegcél, továbbá szintén 2012-re az államháztartás központi alrendszere elsődleges kiadásainak korrigált főösszege 2011-hez viszonyított növekedésének maximuma. Ezen mutatószámok egymással koherens módon, továbbá a költségvetési felelősségről szóló törvény előírásaira figyelemmel kerültek meghatározásra, biztosítva az elsődleges többlet elérésére és a reáladósság csökkentésére vonatkozó szabály megvalósulását.

A költségvetési felelősségről szóló törvény számos tekintetben módosította az államháztartásról szóló törvényt. E változások nagyobb része 2010. január 1-jétől lép hatályba, ám – a törvény előírása szerint – ezeket is figyelembe kell venni a 2010. évi költségvetési tervezésnél.

2010-től a költségvetés előkészítése során legalább hároméves kötelezettségvállalási korlátokat is tervezni kell. A fejezeti indoklásokat tartalmazó kötetek három évre kitekintően részletesen bemutatják az egyes fejezetek gazdálkodási keretszámait. Ezek egyben a kötelezettségvállalási korlátoknak is alapját képezik.

2010-től a többségi állami tulajdonú gazdasági társaságok előző évi eredményadatait is meg kell jeleníteni a költségvetésben (a nyereséget bevételként, a veszteséget kiadásként). E társasági kör 2009. évi várható eredményei az alábbiak:

**Törvény által az Országgyűléshez, illetve közvetlenül miniszterhez tartozó, továbbá az MNV Zrt. portfóliójába tartozó, működő többségi állami tulajdonú társaságok 2009. évi várható eredménye
(a Magyar Nemzeti Bank eredménye nélkül)**

Társaságok csoportjai		Összesen		Nyereséges vagy nulla eredménnyel záró társaságok		Veszteséges társaságok	
		db száma	Mérleg szerinti (adózott) eredmény állami hányada (millió Ft)	db száma	Mérleg szerinti (adózott) eredmény állami hányada (millió Ft)	db száma	Mérleg szerinti (adózott) eredmény állami hányada (millió Ft)
I.	Törvény rendelkezése által az Országgyűléshez, illetve közvetlenül miniszterhez tartozó társaságok	6	3 707	6	3 707	0	0
II.	MNV Zrt. tulajdonosi portfóliójába tartozó, saját vagyonkezelésben tartott többségi állami tulajdonú társaságok	116	36 491	93	39 158	23	-2 667
III.	MNV Zrt. tulajdonosi portfóliójába tartozó, vagyonkezelésbe adott többségi állami tulajdonú társaságok	34	-62 992	25	1 902	9	-64 894
Együtt (I+II+III)		156	-22 794	124	44 766	32	-67 561

Adatforrás: a tervezési körirat alapján I.csoport: PM adatgyűjtés, II-III. csoport: MNV Zrt. adatszolgáltatása, illetve KHEM adatszolgáltatása egyes vagyonkezelt társaságoknál.

Megjegyzések:

A tervezési körirat adatgyűjtésének megfelelően az összeállítás kizárólag a közvetlenül az állam többségi tulajdonába tartozó társaságok várható eredményét tartalmazza, így nem szerepelnek benne pl. a Magyar Televízió Zrt., a Magyar Rádió Zrt., a Duna Tv. Zrt., mert azok tulajdonosi jogait a közalapítványok gyakorolják, vagy pl. a MÁV START Zrt., mert a tulajdonosi jogok gyakorlója a MÁV Zrt.
Az MNV Zrt. adatszolgáltatása nem tartalmazza a vagyonkezelésbe tartozó non-profit társaságokat, miután a non-profit szervezetekből eredményelvonás nem lehetséges.

A 2010-től kötött ún. PPP-szerződés keretében végrehajtott beruházások által létrehozott eszköz értékét el kell számolni kiadásként. 2010-ben ilyen szerződéssel nem számolunk.

4. Magyarország és az európai unió költségvetési kapcsolatai

Magyarország és az Európai Unió 2010. évi költségvetési kapcsolatát a 2007-2013. közötti uniós középtávú költségvetés keretében rendelkezésre álló források felhasználása és a közös költségvetéshez történő hazai hozzájárulás összege határozzák meg. A támogatási források felhasználása – nagyságrendjénél fogva – alapvetően befolyásolja a makrogazdasági paraméterek teljesülését és így a konvergencia program végrehajtását.

A költségvetésben megjelenő európai uniós támogatások főszabályként felhasználásukkor mind bevételként, mind kiadásként elszámolásra kerülnek, így az államháztartás egyenlegét közvetlenül nem befolyásolják. Kivételt képeznek ez alól a már a központi költségvetés által korábban megelőlegezett támogatások éven túli megtérülései (pl. a programok, projektek utolsó részleteinek uniós átutalása), melyek a „XLII. A központi költségvetés fő bevételei” fejezetben kerülnek megtervezésre, kizárólag a költségvetés bevételi oldalán.

A 2010-2013. közötti évekre meghatározott, uniós támogatásokhoz kapcsolódó államháztartási társfinanszírozás összegei és a társfinanszírozás biztosításának rendje együttesen garantálják azt, hogy a korábbi évekhez hasonlóan költségvetési akadály – sem pénzügyi, sem szabályozási szempontból – ne legyen az uniós források felhasználásának. Az uniós forrásokhoz kötelezően biztosítandó államháztartási (központi költségvetési) finanszírozás ugyanis az eddigi gyakorlatot követve prioritásként biztosított az egyes fejezetek költségvetésében.

2010-ben a 2004-2006-os időszak forrásai (Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT I.), Equal, Interreg) terhére - a Kohéziós Alap és az Átmeneti Támogatás egyes projektein kívül - már nem várható kifizetés.

A törvényjavaslatban szinte kizárólag a 2007-2013. közötti időszak támogatásainak felhasználási adatai jelennek meg. E támogatások közül kiemelendők – átfogó fejlesztéspolitikai jellegük, és a rendelkezésre álló európai uniós forrás nagyságrendje miatt – a strukturális alapok és a Kohéziós Alap forrásait magában foglaló Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap forrásainak felhasználását meghatározó Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) támogatásai. A 2009-es év – a válság ellenére – 2008-hoz viszonyítva a „felfutás éve”-ként jellemezhető, a 2007-2013. közötti időszak támogatásainak felhasználása az ezt megelőző évekénél magasabb szintre emelkedett, köszönhetően annak, hogy a programok kezdeti fázisa 2009-re lezárult. 2010-től az ÚMFT programjainak, projektjeinek kifizetése – a programok, projektek megvalósítási ütemével összhangban – fokozatosan növekszik. Az ÚMVP keretében történő kifizetések 2011-ben várhatóan növekednek a 2010-es szinthez képest, majd 2012-2013-ban a 2011-es összeg körül alakulnak. A programok ütemes megvalósulását segíti elő az ÚMVP egyes intézkedései esetében 2009-ben igénybe vehető előlegrendszer, valamint az a tény is, hogy egyes, az NVT keretében elfogadott, de onnan már nem finanszírozható programok, támogatások innen kerülnek kifizetésre.

A korábbi évekhez hasonlóan 2010-ben is több jogcímen érkezik jelentős összegű támogatás hazánkba, melyek a költségvetésben nem kerülnek elszámolásra, felhasználásukra azon kívül kerül sor. Ennek oka, hogy ezen támogatásokhoz nem kapcsolódik kötelező nemzeti társfinanszírozás, továbbá a kedvezményezettek körének, a támogatások összegének meghatározása nem a magyar hatóságok feladata, a jogosultsági kritériumokat ugyanis közösségi jogszabályok vagy az Európai Bizottság döntése határozza meg.

A költségvetésen kívüli támogatások között összegükben a nem vidékfejlesztési célú mezőgazdasági támogatások dominálnak. A Csatlakozási Szerződés alapján 2010-ben már az Unió régi tagállamainak járó közvetlen támogatások 70%-ára jogosultak a magyar gazdák (ezt egészíti ki a hazai költségvetési forrásból finanszírozott ún. top-up támogatás). Az EU Közös Agrárpolitikájának végrehajtását szolgáló másik jogcím, az ún. agrárpiaci támogatások (belpiaci-, export- és intervenciós támogatások) lebonyolításában a hazai intézményrendszer szintén csak közvetítő szerepet játszik, a kedvezményezettek körének ill. a támogatások mértékének meghatározása nem hazai, hanem közösségi döntés eredménye.

Szintén nem jelennek meg a központi költségvetésben a közvetlenül az Európai Bizottságtól pályázható egyéb támogatások, melyek közül kiemelendők a kutatás-fejlesztési, valamint a különböző oktatási programok keretében megpályázható források.

Az Unió költségvetése felé teljesítendő nemzeti hozzájárulások összegét a tervezési időszakban elsősorban a közösségi költségvetés várható kiadási főösszege, illetve a forint euróhoz viszonyított árfolyama határozza meg.

II. A KÖZPONTI KORMÁNYZAT 2010. ÉVI ELŐIRÁNYZATAI

A. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS 2010. ÉVI ELŐIRÁNYZATAI

1. Bevételi előirányzatok, adó- és járulékpolitikai célkitűzések

A 2009. év közben megvalósított, illetőleg a 2010. évtől hatályba lépő adó- és járulékmódosítások az adóstruktúra olyan átalakítását célozzák, amelyben kisebb súlyt képviselnek az élők munkához kapcsolódó közterhek, ugyanakkor a korábbiaknál nagyobb szerepet kapnak a fogyasztással összefüggő és a vagyoni típusú elvonások.

A foglalkoztatás erősítése érdekében 2010-ben folytatódik az élők munkát érintő közterhek, így a munkáltatói járulékok és a személyi jövedelemadó markáns csökkentése, amelyet a tételes egészségügyi hozzájárulás és a magánszemélyek 4%-os különadójának megszüntetése kísér.

Az adóbázis szélesítése céljából számos törvénymódosítás lép hatályba 2010-től, így például a személyi jövedelemadóban érvényesíthető adókedvezmények, mentességi jogcímek többségének megszüntetése, a külföldre kifizetett jövedelmek hazai adóztatás alá terelése, a vállalkozói jövedelmek piaci viszonyokat közelítő adóztatása.

A tőkére rakódó terhek mérséklése, a vonzó befektetői környezet megteremtése érdekében változik a társaságok adóztatása, a 4%-os különadó megszüntetése ellensúlyozza a társasági adó emelését. A válságkezelés keretében ugyanakkor a társasági adó számos elemének (például fejlesztési adókedvezmény) módosítása csökkenő elvonást jelent az adózók számára.

A 2010. évtől hatályba lép több, a közteherviselés egyszerűsítését célzó módosítás, amelynek legfőbb eleme, hogy több elvonási csatorna megszűnik, így például a társas vállalkozások és a magánszemélyek által fizetendő különadók, a tételes egészségügyi hozzájárulás, a munkaadói, a munkavállalói és a vállalkozói járulék.

A vagyonarányos közteherviselés erősítése érdekében 2010-től hatályba lépnek a nagy értékű vagyontárgyak utáni fizetendő közterhek.

Kiemelendő, hogy a 2010. évtől hatályos módosítások mellett is teljesülnek a Magyarország által megfogalmazott költségvetési célkitűzések.

A **személyi jövedelemadózásban** 2010-től az adó alapja a bruttó jövedelmek munkáltató (kifizető) által fizetendő járulékokkal, egészségügyi hozzájárulással növelt összege. Az adótábla sávhatára 1,9 millió forintról 2010-ben 5 millió forintra emelkedik, míg az adómértékek 18 és 36%-ról 17 és 32%-ra csökkennek. Változnak az adójóváírás szabályai is: 2010-től az adójóváírás a munkáltatói járulékokkal növelt bér 17%-a, de legfeljebb havi 15 100 forint, a jogosultsági határ 3 188 000 forint, amelytől az adójóváírás „kifuttatása” 12%-kal történik.

Az előző években megkezdett egyszerűsítő lépések folytatásaként 2010-től a személyi jövedelemadóban érvényesíthető kedvezmények a családi, az östermelői és a

fogyatékkal élők kedvezménye, továbbá a hosszú távú megtakarításokhoz kapcsolódó adókiutalás kivételével megszűnnek. Ennek következtében megszűnik a tandíjhoz, az adományozáshoz, a háztartási szolgáltatásokhoz, az alkalmi foglalkoztatáshoz, a biztosításokhoz, a magán-nyugdíjpénztári kiegészítő tagdíjhoz és a társadalombiztosítási megállapodáshoz kapcsolódó adókedvezmény.

A jelenleg adómentes juttatások egy része 2010-ben is adómentes marad, így például a szociális alapon történő juttatások, míg a másik része teljes egészében adókötelessé válik, például a napidíj korábbi adómentes része. A természetbeni és egyéb béren kívüli juttatások egy részére (például a meleg étkezésre fordítható utalványra) 2010-től 25%-os adókulcs lesz érvényben, míg a kedvezményes kulcs alá nem tartozó juttatások (például kisértékű ajándékok) esetében 54% személyi jövedelemadót és 27% társadalombiztosítási járulékot vagy egészségügyi hozzájárulást kell fizetnie a munkáltatónak.

Az arányos közteherviselés alkotmányos követelményének fokozottabb érvényre juttatása érdekében 2010-től az egyéni vállalkozóknak a vállalkozói kivétet, a társas vállalkozások személyes közreműködői tagjainak a tevékenységükre járó személyes közreműködői díjat ki kell egészíteniük az osztalékalapból, illetve a társas vállalkozások személyesen közreműködő tagjai osztalékából, ha a kivét, illetve a személyes közreműködői díj nem éri el a főtevékenységre jellemző, piaci viszonyoknak megfelelő díjazás mértékét.

Az adóelkerülés visszaszorítása érdekében 2010-től az ellenőrzött külföldi (az „adóparadicsomban” lévő) társaság eredménye (nemcsak az abból kivont osztalék) a tulajdonos magánszemélynél adókötelessé válik, ha a magánszemély közvetlen vagy közvetett részesedése/szavazati aránya az említett társaságban a 25%-ot eléri. A 2010. évtől bevezetésre kerül az ingatlannal rendelkező társaságban lévő részesedés átruházásának, kölcsönbe adásának, társaságból történő kivonásának adóztatása külföldi magánszemély esetében. A külföldi illetőségű magánszemély részére kamat, jogdíj, szolgáltatási díj fizetése esetén 2010-től 30% forrásadót kell fizetni, ha a magánszemély illetősége szerinti állammal nincs kettős adóztatást kizáró egyezmény. Hasonló szabályok lépnek hatályba a társas vállalkozásoknál is.

A 2010. évtől megszűnik a **magánszemélyek 4%-os különadója**.

A **munkáltatók, kifizetők által fizetendő járulék** mértéke 2010-től általánosan 27%-ra csökken (a 2009. júliusától alkalmazandó munkáltatói járulékok mértéke 27% és – a minimálbér kétszerese feletti jövedelemrészre – 32%). A 2010. évtől a minimálbér kétszereséhez kötött járulékfizetési alsó határt az egyéni és a társas vállalkozóknál felváltja a munka valós piaci értékéhez igazodó új alsó határ.

A 2010. évtől megszűnik a **tételes egészségügyi hozzájárulás**.

A **százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás** 2010-től 11%-ról 27%-ra emelkedik. Ezzel párhuzamosan 2010-től egészségügyi hozzájárulás terheli az egyéni vállalkozói kivét-kiegészítést és a személyes közreműködői díjkiegészítés meghatározott részét, valamint a beszámolóban kimutatott mérleg szerinti eredményből a tagra jutó arányos részt, amelyet osztalékként ki lehetett volna venni.

Az egyszerűsítés érdekében 2010-től önállóan megszűnik a munkaadói, a munkavállalói és a vállalkozói járulék, amelyek megfizetése 2010-től az integrált járulékbefizetés keretében történik.

A megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának ösztönzése érdekében 2010-től az ötszörösére, 964 500 Ft/fő/év-re emelkedik a **rehabilitációs hozzájárulás**, a kötelező foglalkoztatási szint (5%) változatlansága mellett.

A tőkére rakódó terhek enyhítése és az egységes **társasági adóztatás** bevezetése érdekében 2010-től szélesebb lesz a társaságiadó-alap: megszűnnek bizonyos adóalap-kedvezmények, de hatályban maradnak többek között a beruházáshoz, a foglalkoztatáshoz és a K+F tevékenységhez kapcsolódó kedvezmények. Az adókulcs 2010-ben 16%-ról 19%-ra emelkedik, megmarad azonban az 50 millió forint adóalapig, meghatározott feltételek teljesülése esetén érvényesíthető 10%-os adókulcs. Közvetlen válságkezelést szolgál néhány intézkedés, például a fejlesztési adókedvezmény igénybevételi feltételének enyhítése, a követelés-értékvesztés elszámolásával kapcsolatos szabályok változása.

A társasági adóztatás átalakítása keretében 2010-től megszűnik a **vállalkozások 4%-os különadója**.

Az **egyszerűsített vállalkozói adó** mértéke 2010-től 25%-ról 30%-ra emelkedik.

A K+F tevékenység ösztönzése érdekében 2010-től az ilyen tevékenységet végző vállalkozások csökkenthetik a **helyi iparűzési adó** alapjukat a K+F tevékenység közvetlen költségével. Az adóbevallás és az adófizetés egyszerűsítése érdekében a helyi iparűzési adót érintő adóztatási feladatok 2010-től átkerülnek az állami adóhatóság hatáskörébe.

Az **általános forgalmi adó** esetében 2009. július 1-jétől a normál áfa kulcs 20%-ról 25%-ra nőtt és bevezetésre került egy 18%-os kedvezményes adómérték. Ez utóbbiba a tejtermékek, pékáruk, távhő- és a kereskedelmi szálláshely szolgáltatás került átsorolásra. Az 5%-os áfa kulcs alá tartozó termékkör változatlan maradt. A 2010. évi adótörvény csomag nyomán 2009. szeptember 1-jei hatállyal az egyszerűsített vámeljárást alkalmazó és az AEO tanúsítvánnyal rendelkező adóalanyokkal bővült az import áfa tekintetében az önadózói kör, egyúttal visszaálltak az önadózás korábbi küszöbértékei és megszűnt a keresztféléves rendszer.

A közösségi jogharmonizációs kötelezettségeknek eleget téve 2010. évtől érdemben három fő területen módosul az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény. A 2008/8/EK irányelv B2B szolgáltatások esetén teljesítési helyként a szolgáltatás igénybevevőjének székhelye szerinti országot jelöli meg. A 2008/9/EK irányelv a más országban letelepedett adóalanyok áfa visszatérítését egyszerűsíti azáltal, hogy az adóalany saját országa adóhatóságánál adhatja be kérelmét („mini egyablakos rendszer”). A 2008/117/EK irányelv negyedévről 1 hónapra rövidíti le az összesítő nyilatkozat időkereteit. Ez utóbbi direktíva átültetése eredményeként Magyarországon a havi áfa bevallásra kötelezett adóalanyok 2010. január 1-jétől havonta kötelesek az összesítő nyilatkozatot beadni, míg a negyedéves áfa bevallásra kötelezett adóalanyok negyedévente nyújtják be azt azzal a megszorítással, hogy ha az adott negyedévben a Közösségen belüli adómentes termékértékesítésük adó nélküli

összértéke meghaladja a 100 000 €-t, akkor ők is havi összesítő nyilatkozatadási kötelezettségre kötelesek áttérni.

A 2010. évtől emelkedik a **jövedéki adó**. Az EU-s jogharmonizációs kötelezettséggel összefüggésben sor kerül a gázolaj (7,6%-kal) és a cigaretta minimumadójának (8,3%-kal) emelésére. Emellett 10%-kal nő a benzin és szintén 10%-kal az alkoholtartalmú italok jövedéki adója.

Az euróban meghatározott, változatlan szintű uniós minimumoknak 295 Ft/euró árfolyam mellett való megfeleléshez 2010-től emelkedik a villamos energia, a földgáz és a szén esetében alkalmazandó **energiaadó** mértéke.

A **visszterhes vagyonátruházási illeték** általános mértéke 2010-től 10%-ról 4%-ra csökken, a lakások esetén a 4 millió forint feletti értékészre vonatkozó illetékmérték 6%-ról 4%-ra csökken. Az ingatlan megszerzéséhez kapcsolódó illeték-kötelezettség kijátszásának megakadályozása érdekében 2010-től illetékkötelessé válik a belföldi ingatlantulajdonnal rendelkező társaságban fennálló vagyoni betét megszerzése, azzal, hogy bejelentési és illetékfizetési kötelezettség csak akkor keletkezik, ha a vagyonszerző tulajdonában álló vagyoni betétek összege eléri vagy meghaladja az összes vagyoni betét 75%-át.

A 2010. évtől bevezetésre kerül az egyes **nagy értékű vagyontárgyak adóztatása**, amely négy vagyontárgyat négy adónem – a lakóingatlanok adója, a vízi járművek adója, a légi járművek adója, a nagy teljesítményű személygépkocsik adója – keretében adóztat.

A **lakóingatlanok adója** a lakásokat és az üdülőket adóztatja. Az adó alapja az ingatlan forgalmi értéke. Az adó alanya a tulajdonos, az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű joggal terhelt ingatlan esetén pedig a vagyoni értékű jog jogosítottja. Az adó mértéke a forgalmi érték 30 millió forintig terjedő része után 0,25%, 30 és 50 millió forint közötti része után 0,35%, és az 50 millió forint fölötti rész után pedig 0,5%. Az adótörvény többféle mentességet tartalmaz, így például adómentes a magánszemély lakóhelyéül szolgáló lakás, ha annak forgalmi értéke a 30 millió forintot nem haladja meg, adómentes továbbá egy második lakás is, ha annak forgalmi értéke a 15 millió forintot nem haladja meg.

Létezik az adófelfüggesztés intézménye, melyet a 62. életévüket betöltöttek, továbbá a rokkantnyugdíjasok, a kiskorú örökösök, az álláskeresők vehetnek igénybe az általuk használt lakás után. Az adófelfüggesztés lényege, hogy az adót nem kell megfizetni mindaddig, amíg a törvényben meghatározott eset, például a jogosult halála, az ingatlan eladása, meg nem történik. Az adóból többféle kedvezmény érvényesíthető, például a legalább három gyermeket nevelők adókedvezményben részesülnek: az adókedvezmény mértéke a 3. és minden további gyermek után 15%, amely legfeljebb a 100 millió forint adóalapra jutó adó erejéig vehető igénybe. A lakóingatlan utáni adót csökkenti továbbá a tárgyévre fizetendő helyi ingatlanadó is.

A **vízi járművek adójában** a hatósági nyilvántartásba vétel feltételeinek megfelelő vízi jármű képezi az adó tárgyát. Az adó alanya a vízi jármű tulajdonosa. Az adó alapja a vízi jármű főgépének teljesítménye, illetve vitorlás jármű esetében a névleges vitorlafelület. Az adó mértéke differenciált, a vízi jármű kora függvényében. Mentés az adó alól az engedélyezettési kötelezettség alá eső tevékenység ellátására

üzemeltetett, a sportszövetség, illetve a sportegyesület tulajdonában álló, a vízimentés céljára szolgáló, valamint az 1950. előtt tervezett történelmi vízi jármű.

A **légi járművek adójának** tárgya a hatósági nyilvántartásban szereplő légi jármű. Az adó alanya a légi jármű tulajdonosa. Az adó alapja a légi jármű legnagyobb felszálló tömege. Az adó mértéke differenciált, a légi jármű kora függvényében. Mentés az adó alól a sportszövetség vagy sportegyesület tulajdonában, illetve a légi üzembenntartási engedéllyel rendelkező szervezet tulajdonában/üzemeltetésében lévő légi jármű.

A **nagy teljesítményű személygépkocsik adójának** tárgya a 125 kW teljesítményt elérő hajtómotorral rendelkező személygépkocsi, kivéve, melyek OT betűjelű rendszám táblával vannak ellátva. Az adó alanya a személygépkocsi tulajdonosa. Az adó alapja a személygépkocsi hatósági nyilvántartásban feltüntetett teljesítménye kW-ban. Az adó mértéke differenciált a személygépkocsi teljesítményének függvényében. A kizárólag elektromos, illetve a hybrid meghajtású személygépkocsik, illetve a legalább 3 gyermeket nevelő személy (legfeljebb egy darab) személygépkocsija után 50%-os adókedvezmény vehető igénybe. Az adóalany a fizetendő adóból levonhatja a gépjárműadó összegét.

1.1. Gazdálkodó szervezetek befizetései

A **társasági adónál** 2010. évre tervezett bevétel 609,3 milliárd forint, amely a GDP arányában 2,3%-ot képvisel. Ez az összeg az adóváltozások hatásával módosított bevétel: az adóváltozások 2010-ben összességében 168 milliárd forintnyi költségvetési bevételnövekedést eredményeznek. A tervezett bevétel 68,9 milliárd forinttal, 12,7%-kal több a 2009. évi költségvetési törvény által előírányzott összegnél.

A **társas vállalkozások** által fizetendő 4%-os **különadó** 2010-től megszűnik, így a 2010. évi költségvetés a különadó címén bevétellel nem számol.

A központi költségvetés **hitelintézeti járadékból** tervezett 2010. évi bevétele 13 milliárd forint, amely megegyezik az előző évre előírányzott bevétellel.

Az **egyszerűsített vállalkozói adó** címén tervezett bevétel 182,6 milliárd forint, amely tartalmazza az adókulcs 2010. évtől bekövetkező 5 százalékpontos emelésére becsült 18 milliárd forintos többletbevételt. Ez a bevétel 9,7 milliárd forinttal, 5,6%-kal több a 2009. évi költségvetési törvényben előírányzott összegnél.

A **bányajáradék** költségvetési bevétele az előző évi 33,5 milliárd forintos előírányzattal szemben 47 milliárd forint. A jelentős növekedés lényegében annak tudható be, hogy a MOL Nyrt. energiaár-kompenzációs befizetése is - az egyéb központosított bevételek helyett - ezen a jogcímen jelenik meg.

2010-ben várhatóan 73 milliárd forint **játékadó**-befizetést teljesítenek a szerencsejáték piac kínálati oldalán szereplő vállalkozók. Ez az összeg 2,9 milliárd forinttal az előző évi előírányzat alatt van. A játékadó befizetésből 63 milliárd forint a központi költségvetés, 10 milliárd forint pedig a Nemzeti Kulturális Alap bevétele.

A **környezetterhelési díj** 2010. évi tervezete 9,5 milliárd forint. A fizetési kötelezettség az összes díj esetében 2009-ben elérte a törvényi mérték 100%-át. A díjkedvezmény igénybevételeire vonatkozó szabályok továbbra is érvényben vannak.

Az **energia adó** 2010. évre tervezett bevétele 16,4 milliárd forint. A 2010. évi prognózis az előirányzatnál alacsonyabb bázisévi várható teljesülést alapul véve egyrészt a szabályozás változás (adótételek növekedése) figyelembe vételével, másrészt a gazdasági teljesítmény csökkenésével arányosan csökkenő energia felhasználás feltételezése mellett készült.

Az **egyéb befizetések** 2010. évi előirányzata 32 milliárd forint, mely a bázis időszakhoz viszonyítva mintegy 3%-os növekedést jelent. A gazdálkodó szervezetek egyéb befizetéseinek döntő részét továbbra is az állami adóhatóság által beszedett bírságok, pótlékok teszik ki, de az előirányzat bevételeit képezi az adóalanyok által befizetett önellenőrzési pótlék, továbbá a vámhatóság által beszedett szankciók összegei is.

A költségvetési törvény 16. § (1) bekezdésében megjelölt bevételek (adó- és adójellegű bevételek, korábban visszterhesen nyújtott támogatások visszatérülése stb.) 2010-ben is a központi költségvetés központosított bevételeit képezik. Ezen bevételek a központi költségvetés mérlegében az **egyéb központosított bevételek** soron jelennek meg mintegy 47 milliárd forintos összegben. A 2009. évi előirányzathoz képesti jelentős csökkenés fő oka, hogy a MOL Nyrt. energiár-kompenzációs befizetése a bányajáradék bevételei között kerül elszámolásra. További változás az idei évhez képest, hogy a közúti bírságok is az egyéb központosított bevételek között kerülnek elszámolásra, ugyanakkor a gépjármű túlsúlydíjból, valamint a konzuli- és vízumdíjból származó bevételek 2010-ben az érintett tárcák saját bevételei lesznek.

A két évre meghirdetett, az **energiaellátó vállalkozások által** utoljára 2010-ben **fizetendő jövedelemadóból** tervezett bevétel 20 milliárd forint, amely 10 milliárd forinttal kevesebb a 2009. évi költségvetési törvény által előirányzott összegnél.

A **cégautóadóból** 2010-ben 24 milliárd forint bevétel várható, amely az előző évi előirányzattól – különös tekintettel az alacsony bevallási és befizetési hajlandóságra – 3 milliárd forinttal alacsonyabb.

1.2. Fogyasztáshoz kapcsolt adók

A központi költségvetés 2010. évre tervezett **általános forgalmi adó** bevétele 2331,9 milliárd forint, amely a GDP mintegy 8,9%-ára tehető. 2010. évben az áfa bevételek alakulását egyrészt a makrogazdasági folyamatok változása, másrészt a 2009. évi áfa kulcs változások áthúzó hatása determinálja. A makrogazdasági előrejelzések a gazdaság további enyhe visszaesését vetítik előre 2010-re. A gazdasági növekedés összetevői közül csak részben ellensúlyozza a külkereskedelem mérsékelt bővülése és a beruházások visszafogott növekedése a fogyasztás volumenének további csökkenését. A folyóáras vásárolt fogyasztás növekedését a mérséklődő, de recesszió idején viszonylag magasnak számító infláció, valamint a munka csökkenő adó- és járulékterhei egyaránt támogatják.

A makrogazdasági folyamatokon túlmenően a 2009. évközi áfa mérték változások áthúzó hatása szintén hozzájárul a 2010. évi áfa bevételek növekedéséhez. Az áfa bevételek bázishoz képesti növekedését az is erősíti, hogy a C-74/08 ún. Parat ügyben született európai bírósági ítélet miatt egyszeri többlet áfa visszautalás történt 2009 során, amely csökkentette a bázist. A közösségi jogharmonizációs intézkedések közül

az összesítő nyilatkozat időkereteinek lerövidülése hozzájárulhat a határon átnyúló ügyletekhez kapcsolódó adócsalások visszaszorításához.

Jövedéki adó tekintetében a 2010. évi várható költségvetési bevétel 892,9 milliárd forintnak, azaz a GDP mintegy 3,4%-ának felel meg. A makropálya szerinti GDP volumen, illetve háztartási fogyasztási volumen csökkenés mértékén túlmenően a jövedéki termékkörben a jelentős jövedéki adóemelések miatt további fogyasztás csökkenés várható, továbbá várható az adóemelést megelőzően jelentkező készletezés.

Az összes bevételnek közel 60%-át teszi ki az üzemanyagok utáni jövedéki adó. A trendnek megfelelően, a gázolaj utáni bevételek részesedése 2010. évben is növekszik várhatóan 43%-ról 44%-ra. A gazdasági alapfolyamatok, valamint az adó- és áremelések hatására mindkét üzemanyag típusból a volumenek csökkenése prognosztizálható.

A dohánytermékek után a jövedéki adóbevételek kb. 30%-a keletkezik. A dohánytermékeken belül a cigaretta után folyik be a bevételek 93%-a.

Az egyéb termékek (döntően alkoholok) utáni jövedéki adóbevételek az összes bevétel mintegy 10%-át teszik ki. Ezen belül a sör és a tömény szesz (alkoholtermék) után keletkezik a bevételek 95%-a. Az alkoholok gyenge bázisévi forgalmát, valamint az adóemelések várható további forgalomcsökkentő hatását figyelembe véve, 2010. évben a volumenek jelentősebb csökkenésével számolunk.

A költségvetés 2010. évre tervezett **regisztrációs adóbevétele** 39,3 milliárd forintra tehető, mely a GDP 0,1%-ának felel meg. 2010. évben a már eleve rendkívül alacsony bázishoz képest nem számoltunk jelentősebb forgalomcsökkenéssel. A bázisévben eddig tapasztalt csökkenési ütem vélhetően már az utolsó hónapokban mérséklődik.

1.3. A lakosság befizetései

A központi költségvetés **személyi jövedelemadó-bevétele** a 2010. évben 1881,1 milliárd forint lehet. A 2010. évre vonatkozó tervezés azzal számol, hogy a nemzetgazdasági szintű bér- és keresettömeg 2010-ben 1,4%-kal emelkedik. A 2010. évre tervezett összeg az adóváltozások hatásával módosított bevétel: az adóváltozások 2010-ben összességében 130 milliárd forintnyi költségvetési bevételecsökkenést eredményeznek. A tervek szerint a GDP-arányos személyi jövedelemadó-bevétel 2010-ben 7,2% lesz. A 2010. évre tervezett adóbevétel 181,3 milliárd forinttal, 8,8%-kal alacsonyabb a 2009. évi költségvetési törvény által előírt összegnél.

A 2010. évtől megszűnik a **magánszemélyek 4%-os különadója**. Az évek közötti pénzforgalmi áthúzóadások miatt a központi költségvetésnek ebből az adónemből 2010-re tervezett bevétele 4,3 milliárd forint.

Az **adóbefizetések** a bérfőzési szeszdóból és egyéb vámbefizetések utólagos elszámolásából származó befizetéseket tartalmazzák, amely az előző évi előirányzatot 0,5 milliárd forinttal meghaladva, 5,8 milliárd forint összegben tervezhető.

Illetékekből a központi költségvetés 2010. évi várható bevétele 110 milliárd forint. Az illetékbevétel alakulását az elmúlt évek tendenciáitól jelentősen eltérő – mind az

ingatlanok, mind a gépjárművek adásvételében egyaránt tapasztalható – 2009. évi visszaesés, valamint az illetéktörvény változása határozza meg.

Az **egyes** nagy értékű **vagyontárgyakat** (ingatlanokat, többedik lakást, vízi- és légi járműveket) **terhelő adóból** (a törvénybe épült számos kedvezményi és mentességi szabályra is figyelemmel) a központi költségvetésnek 2010-ben várhatóan 50 milliárd forint bevétele származik.

1.4. A központi költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei (a szakmai fejezeti kezelésű előirányzat EU támogatásokból származó bevételeit is beleértve)

A költségvetési fejezetek 2010. évi tervezett saját bevétele 1296,8 milliárd forint, melyből a fejezeti kezelésű előirányzatok EU támogatása 642,5 milliárd forint, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevétele 73,8 milliárd forint, az intézményi bevétel 580,6 milliárd forint. Az előző évhez viszonyítva az összbevétel csökkenése 41,2 milliárd forint (3,1%). Az EU támogatás csökkenése ebből meghatározó, 76,0 milliárd forint (10,6%). A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételeinek mintegy 62%-át (45,8 milliárd forint) az Útpénztár bevétele teszi ki, mely az előző évhez viszonyítva közel 5%-kal csökken. Az intézmények bevételei viszont 33,6 milliárd forinttal (6,1%-kal) növekednek. Ebből 16 milliárd forint a Rendőrség közigazgatási bírság bevétele, 2,8 milliárd forint a Külügyminisztérium ingatlan értékesítésből és konzuli díj bevételből származó (kiadásaira felhasználható) bevételi többlete, az egyetemek, főiskolák bevételei 17 milliárd forinttal növekednek (feladatbővülés, pályázati bevételek). Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság felhalmozási bevételei 2,6 milliárd forinttal csökkennek. Az összes (fejezeti, intézményi) bevételek a kiadások mintegy 37,2%-át fedezik, ez az arány 2009-ben 36,3% volt.

A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok EU támogatásokból származó bevételei

A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei közül 2010-ben összesen 642,5 milliárd forint európai uniós forrásból származik. Ezen források több támogatási program keretében használhatóak fel, melyek között 2010-ben már többségében a 2007-2013. közötti uniós pénzügyi perspektíva keretében hazánk számára allokált támogatások szerepelnek.

A 2004-2006 közötti uniós pénzügyi kerettermékhez kapcsolódó támogatások

A 2004-2006 közötti európai uniós támogatások közül a Kohéziós Alap forrásainak terhére történik jelentős összegű kifizetés, 2010-ben összesen 79,2 milliárd forint kiadással számol a törvényjavaslat. Ez a tervet alapján 25,1 milliárd forint EU forrás felhasználásával valósul meg. Ezen támogatások két nagy területen, a közlekedési és a környezetvédelmi szektorban megvalósuló infrastrukturális beruházások keretében hasznosulnak.

A PHARE program intézményfejlesztési fejezete továbbélésének tekinthető az Átmeneti Támogatás, amelynek célja az adminisztratív és intézményi kapacitás megerősítése, különösen azokon a területeken, ahol a csatlakozás küszöbén az Európai

Bizottság Átfogó Monitoring Jelentésében ezt szükségesnek ítélte. Ennek keretében összesen 113 millió forint uniós forrás kifizetésére kerül sor 2010-ben.

A 2007-2013 közötti uniós pénzügyi kerettervhez kapcsolódó támogatások

A 2007-2013 közötti időszak uniós pénzügyi kerettervéhez kapcsolódó strukturális és kohéziós politikai fejlesztési célok megvalósításának stratégiai dokumentuma az ÚMFT. Az ÚMFT stratégiai célkitűzései nyolc ágazati és hét regionális operatív program keretében valósulnak meg. A korábbi pénzügyi perspektívától és az NFT I-től eltérően az ÚMFT már nem csak a strukturális alapok, hanem a Kohéziós Alap forrásainak felhasználását is keretbe foglalja, azaz a közlekedési és környezetvédelmi nagyprojektek is az ÚMFT részét képezik. 2010-ben az ÚMFT operatív programjainak keretében 589,3 milliárd forint kifizetésével számol a tervezet, amelyből 500,3 milliárd forint az európai uniós forrás.

A 2007-2013. közötti időszakban az EU által rendelkezésünkre bocsátott vidékfejlesztési támogatások és a kapcsolódó hazai társfinanszírozás felhasználási területeit, céljait az ÚMVP foglalja magában. A program négy prioritási tengely szerint tagolódik, melyekre 2010-ben összesen 129,2 milliárd forint kifizetésével számol a törvényjavaslat, amiből az európai uniós forrás 95,3 milliárd forintot tesz ki. A kifizetések folytonosságát biztosítja, hogy egyes ÚMVP intézkedések esetében a támogatások folyósítása a kedvezményezettek felé a korábbi években vállalt kötelezettségeken alapul.

Az Európai Halászati Alap által támogatott programok tervezett kiadása 2010-ben 2 milliárd forint, melyből az európai uniós forrás 1,5 milliárd forintot tesz ki.

Az Európai Területi Együttműködés (ETE) program a korábbi INTERREG Közöségi Kezdeményezés utódjának tekinthető, szintén a határmenti régiók együttműködését, integrált fejlesztését segíti elő. Ezen a jogcímen 9,2 milliárd forint kiadással számol a javaslat, amiből 8,0 milliárd forintot tesz ki az európai uniós forrás.

A fenti programok esetében a központi költségvetés által az uniós források lehívásához szükséges támogatás mértékének meghatározásánál tekintettel kell arra lenni, hogy az EU által előírt államháztartási társfinanszírozási kötelezettség a központi költségvetési finanszírozásnál bővebb kategóriát ölel fel. Így az államháztartás körébe tartozó kedvezményezettek (elsősorban önkormányzatok) önereje is beleszámít ebbe az összegbe, ami egyes programok esetében az elméleti aránynál jóval kisebb központi költségvetési támogatást eredményez.

Az egyéb, európai uniós tagságunkhoz köthető támogatások közül összegükben a legjelentősebbek az ún. TEN programok (közlekedési, energetikai és távközlési hálózatok fejlesztése), az EGT Finanszírozási Mechanizmus és a Norvég Alap támogatásai (melyek összesen kilenc kiemelt területet támogatnak, pl. környezetvédelem, egészségügy, oktatás, stb.), a Svájci-Magyar együttműködési program, az ún. szolidaritási és migrációs programok és a költségvetésen kívüli egyes speciális uniós agrártámogatások (pl. Igyál tejet program) hazai társfinanszírozása. Az egyéb európai uniós támogatások összes kiadása 21,6 milliárd forint lesz 2010-ben a tervezet szerint, amiből az EU által finanszírozott rész összesen 12,0 milliárd forint.

1.5. Befizetés a központi és az önkormányzati alrendszeréből

1.5.1. A központi költségvetési szervektől származó befizetések

A központi költségvetési szervek befizetési kötelezettségeinek 2010. évi tervezett összege 23,2 milliárd forint az alábbi jogcímenek:

- kizárólag saját bevételből gazdálkodó – a költségvetési törvényben meghatározott – intézmények tételesen megadott összegű befizetése (lényegében szinten marad);
- helyszíni bírság;
- a központi költségvetési szervek vállalkozási tevékenységből keletkező nyeresége – a társasági adó általános mértékével megegyező – 18%-ának befizetése.

1.5.2. Elkülönített állami pénzalapok befizetése

A Munkaerőpiaci Alap 8 milliárd forint befizetést teljesít, ezzel járul hozzá a rendelkezésre állási támogatásban részesülők közcélú foglalkoztatásához kapcsolódó munkabért terhelő járulékokhoz.

1.5.3. Önkormányzatok befizetése

A helyi önkormányzatok befizetéseiből 2009. évben 9,5 milliárd forint bevétel várható a központi költségvetésben. E befizetések a helyi önkormányzatok előző évi zárszámadásával, illetve a zárszámadási törvényben az Állami Számvevőszék megállapításaival kapcsolatos visszafizetésekből, továbbá a Kincstár felülvizsgálata során (a normatív állami hozzájárulások és támogatások tervezésével, valamint a központosított, ill. a címzett és céltámogatások elszámolásával összefüggésben) megállapított, jogtalanul igényelt és felhasznált támogatások visszafizetéséből származnak. Itt szerepel a helyi önkormányzatok és költségvetési szerveik vállalkozási tevékenységből származó eredmény elszámolása során keletkezett befizetési kötelezettségeiből származó bevétel is, figyelemmel az alaptevékenység ellátásához felhasznált részre.

1.6. Egyéb bevételek

Az egyéb bevételek 2010. évi előirányzata többek között az önkormányzatok által jogtalanul igénybevett támogatások utáni kamattérítésekből, a felszámolásokból származó bevételekből, a kezességvállalási díjakból, valamint a korábban beváltott állami kezességek és viszontgaranciák megtérüléséből tevődik össze.

Az Áht. 26. § (4) bekezdése értelmében az egyéb bevételek között kerül majd elszámolásra az általános tartalék terhére elszámolási, valamint visszatérítési kötelezettséggel nyújtandó támogatások visszafizetett összege is.

1.7. Egyéb uniós bevételek

Az egyéb uniós bevételek címen két különböző jellegű bevétel kerül elszámolásra a „XLII. A központi költségvetés fő bevételei” fejezetben. Egyrészt az Unió költségvetési bevételeit képező, Magyarországon beszedett ún. tradicionális saját források (vámok, cukorágazati hozzájárulások) 25%-a – a beszedési költségek fedezeteként – a hazai költségvetést illeti. A vámok tekintetében ez az összeg 2010-re vonatkozóan 7 200 millió forint, a cukorágazati hozzájárulások tekintetében pedig mintegy 176 millió forint bevételt jelent.

Másrészt itt kerül elszámolásra a záródó, illetve lezárult uniós programok keretében megelőlegezett uniós források megtérülése. A Kohéziós Alap támogatásainak utolsó részlete után 2010-ben várhatóan 3,5 milliárd forint bevétel számolható el.

2. Kiadási előirányzatok

2.1. Egyedi és normatív támogatások

Az egyedi és normatív támogatások 2010-ben 160,6 milliárd forintot tesznek ki, amely összeg 20%-kal alacsonyabb az előző évi előirányzatnál. Az előirányzat csökkenése a helyközi közösségi közlekedést érintő szervezeti és működési átalakításokra vezethető vissza elsősorban.

A bányabezárás keretében kerül sor a Bányavagyon-hasznosító Közhasznú Társaság által a szénbányászati szerkezetátalakításból átvett, továbbá a bányászatban jelentkező egyéb állami kötelezettségek, köztük az állami tulajdonú meddő szénhidrogén kutak kezelése és a bánya-erőmű integrációs szerződések megkötésekor még nem ismert kötelezettségek vagyonértékesítésből nem fedezett részének finanszírozására. A 2010. évi előirányzat 1 milliárd forint, amely az előző évi előirányzatnál mintegy 40%-kal kevesebb.

A helyközi személyszállítási közszolgáltatás és a vasúti pályahálózat működtetésének ellentételezése keretében kerül sor a vasúti és a helyközi autóbuszos közszolgáltatást nyújtó vállalkozások közszolgáltatásaihoz kapcsolódó költségterítések teljesítésére. A 2010. évi előirányzat 153,9 milliárd forint, amely közel 20%-kal marad el az előző évi előirányzat mértékétől. A helyközi közösségi közlekedés tervezett átalakítása során az elsődleges cél olyan integrált regionális közlekedési rendszerek létrehozatala, amelyek felelős gazdálkodás mellett hosszútávon megteremthetik a fenntartható finanszírozás kereteit.

A termelési támogatások között szerepel egyrészt a mecseki uránbányászok baleseti járadékainak és egyéb kártérítési kötelezettségeinek átvállalása, másrészt az egyéb megszűnt jogcímekhez kapcsolódóan még fennálló kötelezettségek finanszírozási sora. A Mecsek – Öko Környezetvédelmi Zrt. által fizetendő, az uránbányászatban 1993. december 31-ig keletkezett baleseti járadékok és munkavégzéssel kapcsolatos egyéb kártérítések 2010. évi előirányzata 225 millió forint, míg az egyéb megszűnt jogcímek támogatása terhére igénybe vehető még fel nem vett összegek 2010. évi előirányzata az előző évhez hasonlóan 5 millió forint.

Az Eximbank Zrt. kamatkiegyenlítése keretében kerül sor a szakosított hitelintézet által – a magyar áruk és szolgáltatások exportjának finanszírozása érdekében – nyújtott hitelek kamatának, valamint az e célt szolgáló finanszírozási költségek különbözetének központi költségvetés terhére történő kiegyenlítésére. A 2010. évi előirányzat az előző évhez hasonlóan 5,5 milliárd forint.

2.2. Közszolgálati műsorszolgáltatás támogatása

A közszolgálati műsorszolgáltatás támogatásának éves összege magában foglalja a Magyar Rádió Zrt., a Magyar Televízió Zrt., a Duna Televízió Zrt. műsorterjesztési költségei fedezetét, ez utóbbi művészeti együttesei támogatását, a Magyar Távirati

Iroda Zrt. feladatait, a média közalapítványok támogatását, illetve az üzemben tartási díj pótlását.

2.3. Fogyasztói árkiegészítés

A fogyasztói árkiegészítés a közösségi közlekedésben az állam által nyújtott utazási kedvezmények miatti szolgáltatói bevételek kiesés ellentételezését szolgálja. A fogyasztói árkiegészítés előirányzata a 2010. évben 108,5 milliárd forint, amely a GDP arányában 0,4%-ot tesz ki.

2.4. Lakástámogatások

A lakástámogatások az állami lakáspolitikai célkitűzéseinek megvalósulását szolgálják. A lakáspolitikai a nemzetgazdaság fontos részterülete, társadalom- és gazdaságpolitikai célokat egyaránt szolgál.

A 2010. évi lakáspolitikai célja, hogy a fiatalok, valamint a többgyermekes családok lakáskörülményeinek javítására felhasznált költségvetési források a korábbi évekhez képest hatékonyabban, a gazdasági-pénzügyi válságból való kilábalást jobban szolgáló lakástámogatási célokra kerüljenek felhasználásra.

A lakáscélú állami támogatások egyes elemeinek felfüggesztése továbbra is érvényben marad. A 2009. október 1-jétől induló, állami kamattámogatású, forint alapú lakáshitelek ugyanakkor 2010-ben is igényelhetők lesznek új lakás építéséhez és vásárlásához a 35 év alatti fiatalok, valamint – az eltartott gyermekek számától függően emelkedő kamattámogatással – a 45 év alatti, több gyermeket nevelő családok részére, továbbá – a gyermekek számától és az igénylők életkorától függetlenül – lakás korszerűsítéséhez.

A 35 év alatti fiatalok és a 45 év alatti többgyermekes családok lakáscélú kölcsöneinek új állami támogatására, a mozgáskorlátozottak lakás-akadálymentesítési támogatására, a víziközművek építési fejlesztéseire, a társasházi és lakásszövetkezeti épületek közös részeinek, illetve a települési önkormányzatok tulajdonában álló lakások felújítására felvehető kamattámogatott hitelre, a lakás-takarékpénztári megtakarítások dotációjára, valamint a korábbi évek lakástámogatásainak 2010. évi determinációjára együttesen 147,3 milliárd forint a 2010-re tervezett kiadási előirányzat.

A kisebb állami kiadási szükséglet a 2009. évi támogatások egyes elemeit felfüggesztő intézkedésekre, a pénzügyi-gazdasági válság miatt csökkenő lakásépítési és -vásárlási hitelállományra, az új építési engedélyek és a lakásépítések számának mérséklődésére, valamint az új, takarékosabb kamattámogatási rendszer bevezetésére vezethető vissza.

A fészekrakó program keretében 2005-ben bevezetésre került fiatalok lakáshiteleinek, továbbá az állami és önkormányzati alkalmazottak lakásvásárlási és -építési célú kölcsöneinek állami kezességvállalása továbbra is fennmarad.

Ezeket túl lakáscélú szolgál még a 2007. előtti lakásvásárlási kölcsönök törlesztéséhez nyújtott jövedelemadó-, a lakásvásárlási illetékkedvezmény, a rendvédelmi szervek és a Magyar Honvédség – központi beruházások között megtervezett – lakástámogatása, a martinsalakból épült lakások helyreállítására fordított kiadás, a kötvénytörlesztés (volt lakásalap) és kamatának terhei, a lakóépületek és környezetük felújítását támogató panel-program, a távfűtéssel ellátott épületek esetében a hatékony energia

felhasználást segítő ÖKO-program, valamint a szociálisan rászorult családok számára települési önkormányzatok által nyújtott lakbértámogatás.

2.5. Családi támogatások, szociális juttatások

Családi támogatások

A családi támogatások körébe a családi pótlék, az anyasági támogatás, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, az apákat megillető munkaidő kedvezmény távolléti díjának megtérítése, az életkezdési támogatás, valamint a pénzbeli és szociális támogatás költségvetési forrása tartozik.

Az egyes ellátások előirányzatainak tervezésénél figyelembe kellett venni, hogy a családi pótlék, az anyasági támogatás, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, az életkezdési támogatás, továbbá a pénzbeli és szociális támogatás összege 2010-ben nem emelkedik.

A **családi pótlék** előirányzatának megállapítása az ellátásban részesülők létszámának 0,5%-os csökkenésére figyelemmel történt. A létszámcsökkenés oka, hogy 2010. szeptemberétől a sajátos nevelési igényű középiskolai tanulók kivételével a családi pótlék annak a tanévnek a végéig jár, amelyben a tanuló betölti a 20. életévét.

Az **anyasági támogatás** előirányzatának megállapítására a 2008-ban realizált szinten került sor.

A **gyermekgondozási segély** esetében az ellátásban részesülők számának csekély mértékű (1%-os) növekedése várható, míg a **gyermeknevelési támogatás**nál a támogatást igénybe vevők száma várhatóan a 2009. évi létszámmal egyezik meg.

Az **apákat megillető munkaidő kedvezmény távolléti díjának megtérítésére** tervezett előirányzat a keresetek várható növekedésének, továbbá a munkaidő-kedvezményt igénybe vevők mintegy 2%-os csökkenésének figyelembevételével került meghatározásra.

A **pénzbeli és szociális támogatás** a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők részére járó évi kétszeri pénzbeli támogatás és a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás fedezetéül szolgál. Az előirányzat tervezése a várhatóan 5%-kal emelkedő jogosulti létszámra figyelemmel történt.

Az **életkezdési támogatás** előirányzatának meghatározása változatlan létszám figyelembevételével történt.

Egyéb szociális ellátások és költségtérítések

Az előirányzat a jövedelempótló és jövedelemkiegészítő támogatások, valamint a különféle jogcímenek adott térítések finanszírozását szolgálja. Az egyes ellátások előirányzatainak tervezése során figyelembe vételre került, hogy a nyugdíjakkal azonos mértékben emelkedő ellátások kivételével a többi támogatás összege változatlan marad. Az úgynevezett jövedelempótló és jövedelemkiegészítő ellátások tervezése a 2009. évi várható kiadásokra és a létszámban bekövetkező változásokra tekintettel történt.

A mezőgazdasági járadék és a bányászok korengedményes nyugdíja, szénjárandóság kiegészítése esetében az ellátások összegének 4,1%-os emelkedése került számításba vételre.

A **rokkantsági járadék** esetében, mintegy 2%-os létszámnövekedés prognosztizálható, mely az előirányzat tervezésénél figyelembevételre került. A **megváltozott munkaképességűek, illetve egészségkárosodottak járadékai** előirányzatának meghatározása mintegy 3%-os létszámcsökkenés alapulvételével történt. Az **egészségkárosodási járadék** esetében az ellátottak létszámának 3%-os csökkenésével lehet számolni.

A **bányászok korengedményes nyugdíja és a szénjárandóság kiegészítésénél** az ellátás 4,1%-os emelése került figyelembe vételre a létszám 2%-os csökkenése mellett.

A **mezőgazdasági járadék** előirányzat tervezése az ellátás 4,1%-os emelésével, illetve az ellátottak számának 5%-os csökkenésének figyelembe vételével történt.

A **fogyatékosági támogatás és a vakok személyi járadéka** előirányzat tervezése 1%-os létszámbővülés figyelembevételével történt.

A **politikai rehabilitációs és más nyugdíj kiegészítések** esetében az előirányzat tervezése során az ellátottak 4%-os növekedése került figyelembevételre. Ennek oka a szépkorúak jubileumi juttatásának bevezetése, melynek következtében a politikai rehabilitációs és más nyugdíjkiegészítések előirányzat esetében, számításba véve az ellátottak létszámának mintegy 3-4%-os, évek óta tartó csökkenését is, együttes hatásként mintegy 4%-os létszámnövekedés prognosztizálható.

A **házastársi pótlék** előirányzat tervezése 4%-os létszámcsökkenés figyelembevételével történt.

Az **egyéb segélyek** címén tervezett cukorbetegség támogatása és lakbértámogatás „kifutó ellátások”, új jogosultságok nem állapíthatók meg, emiatt az e célra fordított kiadások évek óta kismértékben csökkennek.

A **különböző jogcímenek biztosított térítések** közül a **közügyellátás** előirányzatára az előző évvel megegyező összeg – 21 000 millió forint forrás szükséges.

Az egyéb térítések az Egészségbiztosítási Alap számára átadott forrásul szolgálnak, továbbá az ellátásokkal kapcsolatos igazgatási költségeket fedezik.

2.6. Költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai

2.6.1. A központi költségvetési szervek kiadásai

A közszféra működési viszonyaiban és finanszírozásában, ezen belül is kiemelten a költségvetési szervek jogállásában és gazdálkodásában jelentős intézkedések és szabályozásváltozások történtek az elmúlt években, amelyek alapvető célja a hatékonyság és az átláthatóság növelése volt. Összességében a kisebb és takarékosabb, ugyanakkor a szolgáltatások nyújtása és az egyéb közfeladatok ellátása terén színvonalasabb állami működés kialakítása folyamatos cél, amelyet az elmúlt évben kialakuló gazdasági és pénzügyi válság különösen aktuálissá és még hangsúlyosabbá tett. A 2010. évi költségvetés kidolgozására már ezen intézkedések hatását realizálva,

vagyis az új, konszolidálódó szervezetrendszer alapul véve, illetve a megújult, korszerű törvényi előírások ismeretében került sor.

2006-2008. években sor került a központi költségvetési intézményi rendszer átfogó átalakítására, racionalizálására. Ennek legfontosabb iránya a jellemzően megyei tagozódású intézményrendszerek regionalizálása volt, amely lehetőséget teremtett a szellemi és fizikai támogató feladatot ellátó apparátus létszámának csökkentésére úgy, hogy közben a szakmai létszám megtartása révén a közfeladatok ellátása nem szenvedett csorbát, több esetben hatékonyabb, színvonalasabb szakmai, szervezeti és szervezési megoldások kidolgozására nyújtott lehetőséget. Az átalakítások fő iránya volt emellett a méretgazdaságosság javítására intézmények összevonása, s általában is a pénzügyi apparátusok, szakmai funkciók, fizikai ellátó szervezetek összevonása. Központosításra kerültek a minisztériumoknál a szakmai munkát támogató funkciók. A központi költségvetési alrendszerhez kapcsolódó, közfeladatot ellátó gazdálkodó szervezetek jelentős részének megszüntetése, illetve magánosítása révén lényegesen csökkent azok száma. Az intézkedések költségvetési hatása realizálódott (vagyis – egyéb intézkedésektől, elvonásoktól vagy többletforrásoktól függetlenül – több tízmilliárd forintnyi költségvetési támogatás véglegesen kikerült a tárcák költségvetéséből), erről a 2008. évi zárszámadásról szóló törvény indokolása részletes számvetést tartalmaz.

A magángazdasági szféra problémáinak akuttá válásával a korábbinál is hangsúlyosabb kormányzati szemponttá vált a közszektorban lévő tartalékok fellelése, a meglévő kényszerpályák leépítése, s mindezzel mozgástér képzése a gazdaság szereplőinek, csakúgy, mint a nehéz pénzügyi helyzetbe került állampolgárok, családok támogatásának növeléséhez. A felszabaduló források mellett támogatják a gazdasági modernizációt, az infrastrukturális fejlesztéseket, vagyis a gazdasági növekedés megindítását elősegítő célok finanszírozását, ezzel is hozzájárulva a konvergencia programban foglaltak teljesítéséhez, tartalmilag és számszakilag egyaránt.

A közpénzügyi reform harmadik elemeként – az állami vagyonról, valamint a takarékos állami gazdálkodásról és a költségvetési felelősségről szóló törvényeket követően – 2008. év végén fogadta el az Országgyűlés a költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról szóló törvényt, amely egyrészt az átláthatóság, a rendezettség, közhitelesség és hatékonyság szempontjait szem előtt tartva teljesen új alapokra helyezte a költségvetési szervek jogállását, vagyis alapításának, bejegyzésének, átalakításának és megszüntetésének szabályait, másrészt alapvető szemléletváltozást tükröző szabályozást hozott azok tervezési, gazdálkodási és beszámolási szabályaiban. A törvény alapvető célja egy olyan rendszerre való áttérés, amelyben az irányító szervek (jellemzően a minisztériumok és az önkormányzatok) a lefektetett szakmai és költségvetési felelősségüket érvényesítve számonkérhető teljesítménycélokat jelölnek ki a közszolgáltatást nyújtó szervek részére, illetve fogadják el a hatékony szakmai működést megalapozó dokumentumot a közhatalmi tevékenységet ellátó szervek esetében. A sokszínű intézményrendszer differenciált szabályozást igényelt, a szükséges esetekben kellő rugalmassággal, indokolt esetben azonban éppen feszebb előírásokkal szembesítve a különböző típusba sorolt költségvetési szerveket. Egyszerre kíván tehát a jogszabály megfelelni a

fegyelmezettség és elszámoltathatóság, valamint a mérhetőség és teljesítmény-orientáció által támasztott követelményeknek.

2009. év első felében megkezdődött a törvény végrehajtása: megtörtént, illetve részben folyamatban van a költségvetési szervek besorolása a felállított kategóriákba, 2010-től már ennek megfelelően folyik majd e szerveknél a tervezési, gazdálkodási és beszámolási feladatok ellátása. A törvényben foglaltak alkalmazásának megalapozásához kiterjedt képzési programon keresztül folyamatosan eljutnak a szükséges ismeretek az érintettekhez. Végül: egyeztetés alatt áll a törvény végrehajtási szabályait tartalmazó kormányrendelet, melynek tervezett elfogadása ősz eleje, időt hagyva a 2010. január 1-jén hatályosuló szabályok alkalmazásának előkészítéséhez.

A költségvetési fejezetek 2010. évi tervezett kiadása 3483,3 milliárd forint, melyből a az intézményi kiadások összege 1842,7 milliárd forint, a fejezeti kezelésű előirányzatok kiadása 1640,6 milliárd forint. Az előző évhez viszonyítva a kiadások 198,2 milliárd forinttal (5,4%) csökkentek. Ezen belül az intézményi előirányzatok 19,1 milliárd forinttal növekedtek, a fejezeti kezelésű előirányzatok 217,3 milliárd forinttal csökkentek.

A kiadási előirányzatok meghatározásakor a 2009. évi zárolások (99 milliárd forint), az egyszeri feladatok kivétele, járulékok mértékének csökkenése, valamint az egyéb elvonási előírások miatt mintegy 267 milliárd forinttal csökkentek a kiadások. A forráskivonás részben a determinációk növekedését finanszírozta (85 milliárd forint) ezek: választások 14 milliárd forint, Rendőrség támogatása 8 milliárd forint, autópálya rendelkezésre állási díj 21 milliárd forint, EU elnökség 9 milliárd forint, Unió társfinanszírozási többletek 16 milliárd forint).

2.6.2. A keresetek alakulása

A közszféra 2010. évi bérpolitikáját továbbra is a konvergencia program feltételrendszerének, továbbá a kormány válságkezeléssel kapcsolatos cselekvési programjának megfelelően kell alakítani.

E célkitűzés teljesítéséhez a következő eszközök állnak rendelkezésre:

- a közszolgálati érdekegyeztetés keretében kialakításra kerülő bérintézkedések,
- a közszféra bérrendszereiben meghatározott soros előmenetek – természetükből eredően differenciált módon – érvényesülnek 2010-ben,
- különböző munkáltatói hatáskörben végrehajtásra kerülő intézkedések (illetményeltérítés) is javíthatják a kereseti színvonalat.

A fentiek mellett a személyi juttatások növelésére mozgósíthatók különböző, a hatékonyabb munkavégzést célzó intézkedések (természetes létszámfogyás, létszámcsökkentés, különböző szervezeti, szervezési intézkedések stb.)

A keresetek alakulását befolyásolja továbbá a központi költségvetési szerveknél a foglalkoztatottak munkateljesítményének elismerésére szolgáló keret, mely a központi államigazgatási szerveknél és azok területi és helyi szerveinél, továbbá a közigazgatási hivataloknál használható fel. A 2007. év óta alkalmazott teljesítményértékelési rendszer szerint a teljesítményen alapuló jutalmazás azonos elvek alkalmazásával, az éves teljesítménycélok és a munkavállalói kompetenciák értékelése alapján történhet, egységesen a tárgyév végén.

2.6.3. A létszám alakulása

A központi költségvetési szervek létszáma – mint azt a személyi juttatásoknak az összkiadáson belüli magas aránya mutatja – meghatározó költségtényező. A kisebb, olcsóbb és hatékonyabban működő állam megteremtésének céljából a korábbi években elrendelt létszámcsökkentési és szervezeti intézkedések végrehajtása befejeződött, további központi intézkedés hatásával a jövő évi költségvetés nem számol. A 2010. évre tervezett létszám így 261 ezer fő, közel azonos a 2009. évre tervezettel.

A kisebb mértékű változás az egyes költségvetési szerveknél a – nem jelentős nagyságrendű – létszámfejlesztés vagy a saját hatáskörben tervezett létszámcsökkenés következménye.

A létszámcsökkenés egyszeri többletkiadásainak fedezetére a céltartalékból 2010. évben nem vehető igénybe támogatás.

2.6.4. A kiadások alakulása fejezetenként

Az **Országgyűlés** fejezet 20,7 milliárd forintos költségvetése biztosítja az Országgyűlés Hivatala, a képviselőcsoportok, a bizottságok, a tisztségviselők és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának folyamatos működését. Az előirányzat több mint 50%-át a képviselők, képviselőcsoportok juttatásai és egyéb, működésükhöz szükséges kiadások teszik ki.

Többletként jelennek meg a képviselőváltással kapcsolatos kiadások, melynek tervezett összege 3 milliárd forint.

Az Országgyűlés fejezetben lévő **Közbeszerzések Tanácsa** működését 1,8 milliárd forintos előirányzata fedezi, mely döntő részben saját bevételből származik. A **Költségvetési Tanács** működésére 0,9 milliárd forint áll rendelkezésre.

A **Köztársasági Elnökség** kiadási és egyben támogatási előirányzata 1,8 milliárd forint. Az előirányzat fedezetet nyújt az elnöki hivatal működésére, a Sándor Palota, a köztársasági elnök rezidenciája és a korábbi elnök részére vásárolt lakás fenntartására, valamint az ezeken az épületeken szükséges beruházások végrehajtására. Fejezeti kezelésű előirányzat szolgál az állami kitüntetések költségeire.

Az **Alkotmánybíróság** 1,3 milliárd forintot meghaladó összegből gazdálkodhat 2010. évben, mely összeg az Alkotmánybíróság alapfeladatainak ellátása mellett biztosítja az alkotmánybírói konferencia megrendezése kiadásainak fedezetét is.

Az **Országgyűlési Biztosok Hivatalának** 2009. évben közel 1,6 milliárd forint áll rendelkezésére feladatainak ellátásához.

Az **Állami Számvevőszék** 2010. évi javasolt kiadási előirányzata 6,6 milliárd forint, melyet szinte teljes egészében költségvetési támogatás finanszíroz.

Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés pénzügyi, gazdasági ellenőrző szerve, ellenőrzéseit célszerűségi, eredményességi és törvényszerűségi szempontok szerint végzi. A kiadási előirányzat nem tartalmazza az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. törvény 14. §-ának (11) bekezdése alapján járó két havi külön juttatást és annak járulékait, mivel a költségvetést megalapozó törvénymódosításokról szóló javaslatban e rendelkezés hatályon kívül helyezése szerepel.

A **Bíróságok** szervezetről és az igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 39. §-ának b) pontja szerint az Országos Igazságszolgáltatási Tanács „összeállítja a bírósági fejezet költségvetésére és a költségvetés végrehajtására vonatkozó javaslatát, amelyet a Kormány a központi költségvetési, illetve zárszámadási törvényjavaslat részeként előterjeszt az Országgyűlésnek.” A Kormány egyetértésével előterjesztett 2010. évi költségvetési javaslat szerint a fejezetnek – a több mint 5,5 milliárd forintos saját bevétellel együtt – mintegy 70,4 milliárd forint áll rendelkezésére.

A javaslat 0,7 milliárd forintot tartalmaz a Fővárosi és Pest Megyei Bíróságok ügyműködésének feldolgozásához szükséges kiadásokra.

A **Magyar Köztársaság Ügyészsége** fejezet 2010. évi előirányzata 28,5 milliárd forint. A Bíróságok fejezethez hasonlóan a legfőbb ügyész által összeállított költségvetést a Kormány változatlan összegben terjeszti elő.

A büntető eljárásról szóló törvénynek a 991/B/2006. AB határozattal 2010. december 31. napján bekövetkező módosulása következtében a tárgyalásokon kötelező az ügyészi részvétel biztosítása. Ennek előkészítésére több mint 0,3 milliárd forintot tartalmaz a javaslat.

A **Miniszterelnökség** fejezet 2010. évi kiadási előirányzata 88,2 milliárd forint, bevételi előirányzata 21,4 milliárd forint, a támogatása 66,8 milliárd forint.

Az 59,3 milliárd forintos intézményi kiadási előirányzat biztosítja fejezethez tartozó intézmények működését. A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalánál 36,4 milliárd forint áll rendelkezésre a feladatok ellátásához, a Központi Szolgáltatási Főigazgatóság (15,1 milliárd forint) látja el a többi minisztérium részére az ellátási és üzemeltetési feladatokat is. A Miniszterelnöki Hivatal kiadása közel 6 milliárd forint.

A fejezeti kezelésű előirányzatok támogatása 28,9 milliárd forint. Jelentős kiadás a határon túli magyarok programjainak, a kormányzati informatikai rendszerek üzemeltetésének, fejlesztésének, valamint az Egységes Digitális Rádió-távközlő Rendszer működtetésének finanszírozása.

A **Polgári Nemzetbiztonsági Szolgálatok** 30,7 milliárd forint kiadási előirányzatból gazdálkodhatnak. Az alapfeladatok ellátását csaknem teljes egészében támogatás finanszírozza, a Szolgálatok feladatai az előző évek szintjén végrehajthatóak.

Többletforrás finanszírozza mindenekelőtt az ellenőrző rendszer éves „ráfejlesztési” kötelezettségét és a műveleti tevékenység erősítését, jelentősen javulhat az NBH működőképességének helyzete.

Az **Önkormányzati Minisztérium** fejezet 2010-ben 75,5 milliárd forint kiadási előirányzatból gazdálkodhat. A bevételi előirányzat 7,5 milliárd forint, a támogatás 68,0 milliárd forint. Az előirányzat elegendő az alapfeladatok ellátásához.

A regionális államigazgatási hivataloknál és a katasztrófavédelemnél a támogatás csökkenése ellenére hatékonyságjavító intézkedések – többek között hatékonyabb létszámgazdálkodás – révén a feladatellátás előző évek szintjén ellátható.

Az önkéntes tűzoltóegyesületek működését az előző évi szinttel egyező mértékben támogatja a központi költségvetés, viszont a hivatásos önkormányzati tűzoltóságok és

önkéntes tűzoltóságok közötti feladatátrendeződés miatt az előirányzat nőtt (0,4 milliárd forint).

A lakástámogatásra fordítható keret jelentősen csökkent, de a rendelkezésre álló források – a gazdasági-pénzügyi válságra való tekintettel a korábbi évekhez képest hangsúlyosabban – a takarékosabb lakástámogatási célokra kerülnek felhasználásra (főleg a fiatal, valamint a többgyermekes családok lakáskörülményeinek javítására).

A nemzetközi turisztikai marketing- és promóciós tevékenység legalább 2009. évinek megfelelő szinten tartása az idegenforgalom fellendítését szolgálja, a turizmus a foglalkoztatásban betöltött kiemelkedő szerepe miatt stratégiai ágazat.

A sportcélú támogatási előirányzatok összesen mintegy 12,7 milliárd forintot tesznek ki. A korábbi években indult feladatokhoz továbbra is biztosítottak a források, pl. utánpótlás-nevelési feladatok, az iskolai sport támogatása, szabadidősport programok, a sportteljesítmények elismerése, sportlétesítmények PPP konstrukcióban történő működtetése. A Formula-1 Magyar Nagydíj jogdíjának támogatására 4,2 milliárd forintot tartalmaz a javaslat.

A 2010. évi országgyűlési és önkormányzati képviselők választásának szervezésével és lebonyolításával kapcsolatos költségek finanszírozásához 11,0 milliárd forint többlettámogatás áll rendelkezésre, mely a helyi, területi és központi szint költségein túl az országgyűlési választáson hagyományos papír alapú külképviseleti szavazás költségeit is tartalmazza.

A **Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium** fejezet 2010. évi kiadási előirányzata 268,6 milliárd forint, bevételi előirányzata 138,7 milliárd forint, a támogatása pedig 129,9 milliárd forint.

A fejezet költségvetésében meghatározó támogatási forrás a 2007. évben indított Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP), amelynek révén a 2010. évben 129,2 milliárd forint támogatáshoz juthatnak a gazdálkodók.

Tisztán nemzeti forrásból finanszírozott agrár- és vidékfejlesztési támogatásként csak az uniós szabályokkal teljes mértékben összhangban lévő konstrukciók működtethetők. Erre a célra 2010-ben a Nemzeti támogatások alcím 49,2 milliárd forintot irányoz elő, mely a területalapú támogatás nemzeti kiegészítéséhez (top up támogatáshoz), a korábbi években működtetett agrártámogatások 2010. évi költségvetést terhelő kötelezettségvállalásaihoz, valamint az Európai Bizottságnál notifikált nemzeti támogatások finanszírozásához biztosít fedezetet.

Az FVM költségvetése nem teljes körűen tartalmazza az uniós támogatásokat. Az EU-ból érkező közvetlen termelői támogatások, valamint a piaci támogatások finanszírozása (összesen 276,7 milliárd forint) ugyanis a Kincstári Egységes Számlán (KESZ) keresztül valósul meg. Ezen uniós támogatások közvetlenül, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) közreműködésével jutnak el a mezőgazdasági termelőkhez.

Magyarország az Európai Unió felé bejelentette, hogy 2010-től át kíván térni az Egységes Támogatási Rendszerre (SPS), melynek bevezetése és működtetése különleges kihívást jelent az érintett intézményeknek és a gazdálkodónak egyaránt.

A **Honvédelmi Minisztérium** költségvetése a NATO tervezési gyakorlatának megfelelően GDP arányosan kerül megállapításra. A tárca kiadási előirányzata 279,1 milliárd forint (Hadfelszerelés-fejlesztési programok előirányzatával együtt 308,2 milliárd forint, a GDP 1,17%-a), bevételi előirányzata 16,7 milliárd forint. A támogatási előirányzat a Hadfelszerelés-fejlesztési programok előirányzatával együtt 291,5 milliárd forint, amely jelenlegi gazdasági helyzetben is az előző évi, 1,11%-os GDP arány tartását teszi lehetővé.

A tárca költségvetése biztosítja, hogy hazánk önkéntes alapon szervezett, korszerű eszközökkel felszerelt, professzionális személyi állománnyal feltöltött honvédséggel képes legyen Magyarország függetlenségét szövetségi együttműködéssel megvédeni, a NATO és Európai Unió tagságából eredően nemzetközi szerepvállalással és szövetségi kötelezettségek teljesítésével, az ENSZ és az EBESZ által vezetett, illetve egyéb alkalmi koalíciókban végrehajtott műveletekben való részvétellel a nemzetközi biztonság erősítéséhez hozzájárulni, valamint teljesítse a védelmi felkészítésből adódó feladatait.

A szövetségi követelményeknek megfelelő – a költségvetés alapját jelentő - 10 éves gördülő tervezés során, a 2010-2019. tervidőszakban a fő hangsúly továbbra is a Magyar Honvédség alkalmazhatóságának, telepíthető képességének növelése, a nemzeti és nemzetközi keretek közötti alkalmazás követelményeinek megfelelő katonai képességek kialakítása, a haderő expedíciós és professzionális jellegének erősítése.

2010-ben tervezett főbb fejlesztési programok: szállító repülőgép- és harcjármű modernizáció, informatikai fejlesztési programok folytatása.

Az **Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium** 338,4 milliárd forint kiadási előirányzattal gazdálkodhat, amely több mint 23,7 milliárd forinttal magasabb a 2009. évi előirányzatnál. A növekmény a támogatási előirányzat 7 milliárd, valamint a bevételek több mint 16,7 milliárd forintos emelkedéséből származik. A tárca feladatai ezáltal egyes területeken a 2009. évinél magasabb színvonalon hajthatók végre, míg más helyeken a szintentartásra lesz lehetőség.

Az Igazságügyi Hivatal közel 5 milliárd forintos kiadási előirányzata megteremti a feltételeket a pártfogói felügyeleti, a jogi segítségnyújtó, áldozatsegítő, kárpótlási és kárrendezési, illetve lobbihatósági feladatok megfelelő ellátásához. Az Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézetek 2010-ben rendelkezésre álló forrásai biztosítják a bizonyítási eljárások, szakértői vélemények elkészítését. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal a 200 millió forint fölötti kiadási növelését a bevándorlók számának emelkedő tendenciája indokolja.

A közrend, közbiztonság erősítése 2010-ben priorizált terület. A Rendőrségnél folytatódhat a 2009-ben a közterület rendjének hatékonyabb védelme érdekében megkezdett (benne a Közbiztonsági-Háló) programok végrehajtása, valamint a korszerűbb és hatékonyabb szervezetek létrehozása. A célok elérését szolgálja a testület kiadási előirányzatának közel 22 milliárd forintos (12%-os) növekménye, amelynek meghatározó része a dologi kiadások területén teremti meg a feladatok eredményes végrehajtását. A közbiztonság javítására a költségvetés támogatja az

önkormányzatokat is érintő együttműködést (pl. településrendészet, térfigyelő rendszerek létrehozása).

A Rendőrség 2010-ben az objektív felelősségből származó közigazgatási bírságbevételt közlekedésbiztonság javítását szolgáló beruházásokra, rendszerek működtetésére, valamint a Határőrség integrálásából származó erőforrás megtakarításait (jobb eszköz kihasználás, párhuzamosságok felszámolása, az állomány területi diszlokációjának a rendészeti igényekhez igazodóbb, folyamatos javulása) 2010-ben is a közrend és közbiztonság javítására, a közterületi jelenlét és a reagálóképesség erősítésére, a külső határok védelmével kapcsolatos határrendészeti feladatok ellátására használja fel. A közbiztonsági feladatterv végrehajtását fejezeti kezelésű előirányzat (1,6 milliárd forint) egészíti ki, amely többletforrás pl. a kis értékű tulajdon elleni szabálysértések felderítésének hatékonyabbá tételét, a szélsőségek elleni fellépést, a rendőrségi szakképzés bővítését szolgálja.

A büntetés-végrehajtás 2010. évi kiadási előirányzata 4,4 milliárd forinttal magasabb a 2009-es keretszámnál. Ezt tartalmazza a PPP rendszerben működő intézmények kiadásait is. Az előirányzat – a Rendőrséghez hasonlóan – a dologi kiadásokban, az intézményrendszer működésének feltételeiben jelent előrelépést. A többlettámogatás biztosítja a 2009-től tapasztalható fogvatartotti létszámnövekedés 2010. évi várható hatását.

A **Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium** fejezet 2010. évi kiadási előirányzata 38,6 milliárd forint, bevételi előirányzata 8,0 milliárd forint, támogatása 30,5 milliárd forint.

A fejezeti kezelésű előirányzatokon belül a beruházás ösztönzési célú előirányzat támogatása 15,3 milliárd forint a várható kötelezettségeknek megfelelően.

A Külgazdaság fejlesztési célú előirányzat támogatása 1,8 milliárd forint, ami az ITD Hungary Zrt. közhasznú feladatainak ellátását szolgáló működési költségek finanszírozását, kereskedelem-fejlesztési programokhoz, projektekhez és befektetés ösztönzési programokhoz, projektekhez kapcsolódó promóciós tevékenység támogatását szolgálja.

A **Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium** fejezet 2010. évi kiadási előirányzata 41,4 milliárd forint, bevételi előirányzata 9,9 milliárd forint, a támogatása pedig 31,6 milliárd forint.

A gazdálkodó szervezetek által befizetett termékdíj visszaigénylésre 1,6 milliárd forint áll rendelkezésre. Vízkárelhárítási művek fejlesztési és állagmegóvási feladataira 0,5 milliárd forintot, Vízkárelhárítási művek fenntartására 1,0 milliárd forintot fordíthat a fejezet.

A környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatósági szervek, valamint a nemzeti park igazgatóságok működése biztosított.

A **Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium** fejezet 2010. évi kiadási előirányzata 248,8 milliárd forint, bevételi előirányzata 108,7 milliárd forint, a támogatása 140,1 milliárd forint.

A Gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése 11,8 milliárd forintos előirányzata nyújt fedezetet az Európai Unió forrásából, magántőke bevonásból megvalósítani

tervezett, illetve megkezdett beruházások előkészítésére, területszerzésére, valamint a jelenleg is építés alatt álló gyorsforgalmi útszakaszok további finanszírozására.

Az Útpénztár 88,3 milliárd forint kiadása (42,5 milliárd forint támogatással) biztosítja az országos úthálózati elemek üzemeltetését és fenntartását.

Autópálya rendelkezésre állási díj 74,7 milliárd forint, mely 19,2 milliárd forinttal haladja meg az előző évi előirányzatot, szerződésben vállalt kötelezettségeknek megfelelően.

A **Külügyminisztérium** fejezet kiadási előirányzata 60,1 milliárd forint, bevételi előirányzata 9,0 milliárd forint, a támogatási előirányzat 51,1 milliárd forint. A kiadás közel 85%-át támogatás finanszírozza. A kiadások növekedését elsősorban a 2011-es magyar EU elnökségi feladatok finanszírozása okozza. A sikeres elnökséghez 2010-ben el kell érni a teljes felkészültségi szintet, mely a tárca költségvetésében prioritást élvez.

A kormány által elfogadott külkapcsolati stratégia meghatározza a tárca 2010. évi tevékenységének fő irányvonalait. Ennek alapján kiemelten támogatott cél a felülvizsgált külképviseleti hálózat működésén keresztül a magyar kül- és Európa-politikai érdekérvényesítő képességünk növelése; a nemzetközi szervezetek keretében a globális problémák megoldásában, valamint a demokratizálódási folyamatok elősegítésében való aktív részvétel; nemzetközi fejlesztési együttműködés és humanitárius segélyezési tevékenység támogatása; az állami protokoll kiadásainak biztosítása; a szomszédsági és regionális politika, valamint a határon túli magyarsággal fenntartott kapcsolatok ápolása.

Az **Oktatási és Kulturális Minisztérium** fejezet 2010. évi kiadása 636,7 milliárd forintra emelkedik, bevétele pedig 243,9 milliárd forintra, melyek közül ez utóbbinak döntő része (227,2 milliárd forint) a felsőoktatási intézményeknél jelentkezik. A fejezet támogatása 390,3 milliárd forint.

Az állami és nem állami egyetemek, főiskolák támogatása (működés, kutatás, juttatások, ösztöndíjak) közel 200 milliárd forintot tesz ki. PPP programjaik támogatása mintegy 1,4 milliárd forinttal növekszik: a kollégiumi, oktatási és kutatási infrastruktúra PPP konstrukcióban történő bővítéséhez, korszerűsítéséhez a tárca 2010-ben 8,4 milliárd forinttal járul hozzá.

Az oktatási és kulturális területen működő alapítványok és közalapítványok, valamint közhasznú és gazdasági társaságok működését 2010-ben 18,6 milliárd forinttal segíti a tárca.

A közkultúra, kulturális vidékfejlesztés és kisebbségi kultúra, valamint a művészeti tevékenységek támogatása által biztosít forrást a tárca különféle múzeumi szakmai programokhoz, könyvtári szolgáltatások fejlesztéséhez, hazai és nemzetközi fesztiválok és rendezvények – köztük a Pécs 2010 Európa Kulturális Fővárosa rendezvénysorozat – lebonyolításához. A 2010. évi kulturális beruházásokon belül a Mátyás-templom felújítási munkálatai képviselnek jelentős tételt.

A korábbi évekhez hasonlóan jelentős forrásokat rendel a tárca a határon túli magyar közösségek anyanyelvi kultúrájának megőrzéséhez, közművelődési, közgyűjteményi

és művészeti tevékenységének támogatásához, valamint az érintett közösségeken belül a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növeléséhez.

A hátrányos helyzetű, kiemelten roma tanulók iskolai integrációjának elősegítése és a roma kultúrát magas szinten művelő és képviselő szervezetek támogatása továbbra is prioritás.

Az egyházak hitéleti támogatása magában foglalja a személyi jövedelemadó 1%-os felajánlások és kiegészítése összegét, az átadásra nem került ingatlanok utáni járadékot és egyéb, hitéleti tevékenységeket segítő támogatásokat.

Az **Egészségügyi Minisztérium** (továbbiakban: EüM) fejezet kiadási előirányzata: 115,2 milliárd forint, bevételi előirányzata: 72,9 milliárd forint, a támogatási előirányzat: 42,3 milliárd forint.

Az EüM fejezetben a költségvetési források lehetővé teszik – intézményi rendszer működőképességének fenntartása mellett – korábbi években indított programok folytatását, így költségvetési forrás biztosított pl. az aneszteziológiai géppark megújításával kapcsolatos, valamint a légimentéssel összefüggő bérleti díj fedezetére, népegészségügyi program folytatására.

Az ország járványügyi helyzete, a járványok megelőzése az egészségmegőrzést szolgáló megelőzési programokkal azonos fontossággal bír. A korábbi évekhez képest többletfeladatot jelent a H1N1 vírus okozta megbetegedések megelőzését szolgáló új oltóanyag beszerzése. 2010-ben költségvetési forrás kerül biztosításra az életkorhoz kötötten kötelező, a megbetegedési veszély esetén kötelező védőoltások, valamint a veszélyeztetettek részére térítésmentesen biztosított influenza elleni védőoltásokra. Oltóanyagok beszerzésére összesen 7,8 milliárd forint áll rendelkezésre.

A fejezet 2010. költségvetése a Magyar Vöröskereszt és az egészségügyi területen működő köztestületek támogatására is javaslatot tesz.

A **Pénzügyminisztérium** fejezet 2010. évi javasolt kiadása 162,9 milliárd forint, bevétele 9,0 milliárd forint, a támogatás 153,9 milliárd forint.

2010-ben 16,4 milliárd forint többlet támogatás biztosítja a Vám- és Pénzügyőrség valamint az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal működését, figyelembe véve, hogy az ösztönzési rendszer szűkítésre illetve átalakításra kerül.

A Magyar Államkincstár feladatainak ellátásához 22,9 milliárd forint kiadás áll rendelkezésre, melyből 17,3 milliárd forintot támogatás és 5,6 milliárd forintot saját bevétel biztosít.

A fejezeti informatikai nagyprojektek (KGR, EFIZ, THÉBA) üzemeltetésére 2,4 milliárd forint kiadást tartalmaz a javaslat.

A **Kormányzati Ellenőrzési Hivatal** 2010. évi javasolt kiadási előirányzata 1,3 milliárd forint, melyet költségvetési támogatás finanszíroz.

A Hivatal ellátja a Kormány által kijelölt belső ellenőrzési szerv feladatait; az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások tekintetében az ellenőrzési hatósági feladatokat valamint az egyéb európai uniós és nemzetközi támogatások Kormány által meghatározott ellenőrzési feladatait.

A **Szociális és Munkaügyi Minisztérium** fejezet kiadási előirányzata: 194,0 milliárd forint, bevételi előirányzata 39,2 milliárd forint, támogatási előirányzat: 154,8 milliárd forint.

Az SZMM felügyelete alatt álló intézmények folyamatos működéséhez 2010-ben is biztosítottak a pénzügyi források.

A fejezetben tervezett költségvetési források alapvetően lehetővé teszik a korábbi években indított programok folytatását.

A kábítószer-megelőzéssel összefüggésben pénzügyi fedezet biztosított a Nemzeti Stratégiában megfogalmazott feladatok ütemezett végrehajtásához, az „elterelés” intézményrendszerének működtetéséhez.

Az ifjúsági feladatok között forrás biztosított a Gyermek – és Ifjúsági Alapprogram támogatására, a Zánka Kht működtetésére.

A fejezetben a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásával összefüggő költségkompenzációra, a szociális intézményi foglalkoztatás támogatására és a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásával összefüggő bértámogatásra a javaslat összesen: 45 milliárd forintot tartalmaz.

Külön előirányzaton került megtervezésre a támogató szolgáltatások, a közösségi ellátások és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás finanszírozásával kapcsolatos forrás.

A korábbi évekhez hasonlóan folytatódnak az esélyegyenlőségi, és fogyatékosok támogatásával, a fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatok és programok, a romák támogatására irányuló projektek.

A fejezetben több szociálpolitikai társadalmi szervezet, alapítvány, közalapítvány címzett támogatására is biztosított a forrás.

A **Gazdasági Versenyhivatal** 2010. évi javasolt kiadási előirányzata 1,4 milliárd forint, melyet teljes egészében költségvetési támogatás finanszíroz.

A Hivatal ellátja a törvény szerinti versenyfelügyeleti funkciókat, a versenypártolási feladatokat, ami versenyszempontú jogszabály véleményezést jelent, valamint a versenykultúra fejlesztését.

A **Központi Statisztikai Hivatal** fejezet 2010. évi javasolt kiadási előirányzata 13,9 milliárd forint, bevételi előirányzata 0,5 milliárd forint, támogatási előirányzata 13,4 milliárd forint.

A kiadási előirányzatnak mintegy 96%-át költségvetési támogatás finanszírozza. A rendelkezésre álló források a KSH és intézményei működését, valamint a zavartalan feladatellátást biztosítják. Többletként a 2011. évi népszámlálás előkészítési feladataira 0,7 milliárd forint fordítható, az Általános Mezőgazdasági Összeírás elkészítéséhez 2,2 milliárd forint áll rendelkezésre.

A **Magyar Tudományos Akadémia** fejezet 2010. évi kiadási előirányzata 48,4 milliárd forint, bevételi előirányzata 11,8 milliárd forint, költségvetési támogatása 36,6 milliárd forint.

Az akadémiai kutatóhálózat működését 17,8 milliárd forint támogatás biztosítja. 6,6 milliárd forint szolgál az akadémiai doktori és akadémikusi tiszteletdíjak, valamint a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj kifizetésére. A kutatóintézetek európai uniós és hazai pályázataihoz 1,0 milliárd forint kiegészítő forrás áll rendelkezésre.

Az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA) támogatása 5,4 milliárd forint, mely az előző évhez képest 0,2 milliárd forinttal nőtt. Ezen felül az NKTH-OTKA közös Alapkutatási Programjának keretében a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból OTKA programokra további 2,0 milliárd forint használható fel.

2.6.5. Központi beruházások kiadásai

A központi költségvetés fejezeti kezelésű előirányzatai között összevontan, Beruházás alcímen kell előirányozni a központi beruházások előkészítésére és megvalósítására szolgáló összegeket. Az állami feladatok ellátását szolgáló és az állami vagyon részét képező tárgyi eszközökön megvalósuló vagy azokat eredményező beruházások célját a fejezetet irányító szervek jelölik ki az ágazati fejlesztési koncepciókkal összhangban.

A kizárólag hazai forrásból finanszírozott központi beruházások előirányzata terhére – a rendelkezésre álló pénzügyi lehetőségeket is figyelembe véve – 2010-ben az alábbi főbb programok valósulnak meg, illetve folytatódnak.

A központi beruházási kiadások közel 50%-a a XVI. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium fejezet vízkárelhárítási és egyéb vízügyi beruházásainak, valamint a XX. Oktatási és Kulturális Minisztérium fejezet felsőoktatási fejlesztési programjának és kulturális célú beruházásainak továbbvitelére kerül biztosításra. Tovább zajlanak még az egyes közbiztonsági, igazságszolgáltatási és közlekedési területeket érintő központi beruházások.

Ezek mellett e alcímenek kerülnek megtervezésre a rendvédelmi szervek és a Magyar Honvédség lakástámogatási előirányzatai is. A központi beruházási kiadások mintegy 20%-át elérő előirányzatok a X. Miniszterelnökség, XI. Önkormányzati Minisztérium, XIII. Honvédelmi Minisztérium, XIV. Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, valamint a XXII. Pénzügyminisztérium fejezeteiben lelhetők fel.

2.7. A központi alrendszeren belüli egyes támogatások és az önkormányzati alrendszer támogatása

2.7.1. Elkülönített állami pénzalapok támogatása

Az elkülönített állami pénzalapok közül költségvetési támogatásban részesül a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap, a Szülőföld Alap, a Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap, valamint a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap.

2.7.2. Társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak támogatása

A Nyugdíjbiztosítási Alap részére történő pénzeszköz-átadások részben a kieső járulékbévételek pótlását, részben az Alap költségvetésének kiegyensúlyozását szolgálják. Utóbbi azért is szükséges, mert az államháztartási törvény az Alap bevételeinek és kiadásainak egyensúlyával történő tervezést írja elő.

A pénzeszköz-átadási jogcímek, amelyek a Pénzügyminisztérium fejezetben, mint kiadási tételek jelentkeznek, a következők:

- a magánnyugdíjpénztári tagdíj fizetés miatti járulék-kiesés (8%) pótlása,
- a GYES-en és GYET-en lévők, valamint a rehabilitációs járadékban részesülők nyugdíjbiztosítási járulékának megfizetése,
- a karkedvezmény-biztosítási járulék 25%-ának megfelelő összeg térítése (2006. évi CXXI. törvény 30. § (14) bekezdésének 2010-re vonatkozó rendelkezése)
- a Nyugdíjbiztosítási Alap kiadásainak támogatása.

Az utolsónak említett jogcímen adott támogatás éven belüli átutalási rendje 2010-ben megváltozik (időarányos utalás történik), a további jogcímekre vonatkozó szabályok megegyeznek az előző évvel.

Az Egészségbiztosítási Alap járulék és hozzájárulás jellegű bevételeit költségvetési hozzájárulás egészíti ki. A Pénzügyminisztérium fejezetből „Központi költségvetésből járulék címen átadott pénzeszköz” megnevezéssel a biztosítási jogviszonyból származó jövedelemmel nem rendelkező, de egészségügyi szolgáltatás igénybevételére jogosult személyek után történik a térítés (pl. nyugdíjasok, 18 év alattiak, stb.).

2.7.3. Önkormányzatok támogatása

A helyi önkormányzatok – beleértve a helyi kisebbségi önkormányzatokat, valamint a többcélú kistérségi társulásokat is – 2010-ben hitelforrások nélkül több mint 3000 milliárd forinttal gazdálkodhatnak.

Ehhez a központi költségvetés – állami támogatás és átengedett személyi jövedelemadó révén – csaknem 1130 milliárd forintot biztosít, amely a 2009. évi korrigált előirányzat 95,3%-a.

Az összehasonlító szerkezet érdekében a 2009. évi országgyűlési előirányzatot korrigálni kell a járulékcsökkenés és az egészségügyi hozzájárulás megszűnés, a közoktatásban a tanulólétszám csökkenés és a teljesítménymutató felmenő rendszere miatt keletkező megtakarítás hatásával, az önkormányzati térítési díjbevételel kiváltható támogatásokkal, valamint a más fejezetekbe átkerülő feladatok miatt.

A gazdasági válság miatt szükségessé vált takarékosági intézkedések következtében a helyi önkormányzatoknál a támogatások ott csökkennek, ahol:

- a hatékonyság fokozása érdekében feladatok – más szervezési megoldással – kikerülnek az önkormányzati körből (adóigazgatás) vagy megszűnnek (egyes jegyzői feladatok),
- a szakmai szabályozás változásával
 - = növelni lehet az önkormányzatok, mint fenntartók mozgásterét (pl.: egyes közoktatás-szervezési és szociális szakellátási előírások rugalmasabbá tételével), illetve
 - = az ellátottak magasabb arányú tehervállalására nyílik lehetőség, (térítési díjrendszer átalakítása a művészet-oktatásnál, a gyermek- és szociális étkeztetésnél).

A tervezet ott javasol még támogatásmérséklést, ahol a szakmai törvények nem korlátozzák az önkormányzatok döntését a feladatellátás módját és mértékét illetően

(közművelődés, sport, idegenforgalom). Kényszerűen szükséges még visszavonulni modellkísérletekből, szakmai programokból, célfeladatokból.

Ugyanakkor folytatódik a 2009-ben indult „Új Tudás – Műveltséget Mindenkinnek” program. Továbbra is célzott támogatások segítik

- a védőnői hálózat fejlesztését,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek érdekeltségét gyermekeik rendszeres óvodáztatásában,
- a pedagógus pálya fontosságának elismerését, ezen belül a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkozó pedagógusok ösztönzését, továbbá az osztályfőnökök anyagi megbecsülését.

A 2010. évi „Út a munkához” program folytatására a Kormány 13 milliárd forinttal több forrást szán. A program továbbfejlesztésének célja az önkormányzatok által szervezett közfoglalkoztatás hatékonyságának növelése, az érdemi munkavégzés finanszírozási eszközökkel történő ösztönzése.

A kisgyermekes anyák munkaerő-piaci helyzetét javítandó, többletforrások bővítik a gyermekek napközbeni elhelyezési lehetőségeit. A költségvetés

- mintegy 5000 új bölcsődei férőhely működtetéséhez járul hozzá,
- kiemelten támogatja a családi napközit, és
- új ellátási formaként ismeri el a családi gyermekfelügyeletet.

A támogatási rendszer egyszerűsítése és áttekinthetőbbé tétele érdekében csökken a normatív hozzájárulások száma, élve a lakosságarányos hozzájárulások összevonási és a szociális szakellátások támogatásainak egyszerűsítési lehetőségeivel.

A helyi önkormányzati színházak, zenekarok támogatása a 2009-ben elfogadott szaktörvény új finanszírozási szabályainak megfelelően átalakul.

Folytatódik a társulásban történő feladatellátás ösztönzése, amelynek következtében tovább erősödhet a szakmailag és pénzügyi szempontból is hatékony közszolgáltatást biztosító feladatellátás és növekedhet a többcélú kistérségi társulások által fenntartott intézmények száma.

A fejlesztési támogatások rendszere is változik.

A decentralizált vis maior támogatásra korábban rendelkezésre álló forrás beépítésre kerül a központi keretbe.

Megszűnnek azon hazai fejlesztési források, amelyek céljai uniós forrásból is megvalósulhatnak, vagy amelyből az EU által egyébként is kiemelten kezelt kedvezményezett részesültek támogatásban.

Az EU-s támogatással megvalósuló önkormányzati beruházások önerejének kétcsatornás támogatási rendszere átalakul. Az önerő támogatására a gyengébb jövedelmi helyzetű önkormányzatoknál immár a támogatási intenzitás megemelésével kerül sor, az EU Önerő Alap pedig a korábbi évek miatti kötelezettségvállalásokra nyújt forrást.

Az új induló – már nem decentralizált – céltámogatások kerete 200 millió forint. Új címzett támogatások továbbra sem indulhatnak, tekintettel arra, hogy e célok jelentős

mértékű uniós támogatásban részesülhetnek. A korábbi évek determinációjával együtt címzett- és céltámogatásokra összesen 1 milliárd forint szolgál.

2.8. Társadalmi önszerveződések támogatása

A társadalmi szervezetek központi támogatása a nemzeti és etnikai kisebbségi szervezeteknek az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottsága által pályázati elven felosztandó előirányzatát, a párttörvénynek megfelelően a 6 párt támogatását, valamint a pártok működését segítő tudományos, ismeretterjesztő, kutatási, oktatási tevékenységet végző alapítványok előirányzatát tartalmazza. Mindezekon kívül az országos kisebbségi önkormányzatok, illetve az általuk fenntartott intézmények támogatása is ezen a soron található.

2.9. Nemzetközi pénzügyi kapcsolatok kiadásai

A 2010. évi nemzetközi elszámolásokkal kapcsolatos közel 3,0 milliárd forint kiadás a nemzetközi pénzügyi szervezetekben vállalt tagságunkkal kapcsolatos kötelezettségvállalásainkból ered.

2.10. Tartalék előirányzatok

2.10.1. Általános tartalék

Az általános tartalék az előre nem tervezhető, nem valószínűsíthető kiadásokra, illetve az előirányzott, de elháríthatatlan ok miatt elmaradó bevételek pótlására szolgál.

2.10.2. Céltartalékok

A Különféle személyi kifizetések jogcím-csoport előirányzata terhére az alábbi jogcímű többletkiadások finanszírozása, illetve elszámolása történik:

- az Európai Unió intézményeiben foglalkoztatott köztisztviselő és hivatásos állományú nemzeti szakértők számára külön kormányrendeletben meghatározott kiadások,
- a központi közigazgatási szerveknél, továbbá azok területi és helyi szerveinél a diplomás pályakezdő fiatalok munkatapasztalat-szerzésének támogatása,
- a prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló törvény szerinti munkáltatói kifizetések,
- a közszférában dolgozók részére a 2010. évben - jogszabály alapján - járó többlet személyi juttatások,
- a 13. havi illetmény rendszerből történő kivonását érintő különbözet.

A Központi teljesítményösztönzési és -értékelési keret jogcím-csoport előirányzata a teljesítmény elven alapuló ösztönzési rendszerek működtetésére, az értékelt munkateljesítmények elismerésre szolgáló kiegészítő forrás lehetőség.

2.10.3. Stabilitási tartalék

A stabilitási tartalék előirányzata a költségvetési és gazdasági folyamatok figyelembevételével használható fel.

2.11. Kormányzati rendkívüli és egyéb kiadások

Az egyéb kiadásokból finanszírozható többek között a K-600 hírrendszer működtetése, a magán- és jogi személyek kártérítése, a felszámolásokkal és szanálásokkal kapcsolatos kiadások, a védelmi felkészítéssel kapcsolatos kiadások, a helyi önkormányzatok állami támogatásának elszámolásából eredő fizetési kötelezettség, a személyi jövedelemadó 1%-ának civil szervezeteknél, alapítványoknál történő közcélú felhasználása, valamint az ügyfélnek visszatérítendő vámbiztosíték.

2010-től a települési önkormányzatok számára az Art. 43. §-ában foglaltak értelmében az adózó által a helyi iparüzési adóelőleg bevallott összegének megelőlegezése érdekében a bevételek időbeli eltéréséből adódó átmeneti pénzügyi hiányok fedezetére a központi költségvetés a Kincstár útján kamatmentes hitelt nyújt. A megelőlegezési számla december 31-ei egyenlegét az egyéb költségvetési kiadások között kell majd elszámolni.

A kormányzati rendkívüli kiadások 2010. évi előirányzata az 1992. évi XXXII. törvény alapján az életüktől és szabadságuktól politikai okokból megfosztottaknak fizetendő és az 1947-es párizsi békeszerződésből eredő kárpótlás-kifizetésekre, továbbá a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezésével kapcsolatos kifizetésekre nyújt fedezetet.

Az idei évhez hasonlóan 2010-ben is a kormányzati rendkívüli kiadások között kerülnek elszámolásra a pénzügyigazgatás korszerűsítésével kapcsolatos kiadások.

2.12. Állam által vállalt kezesség érvényesítése

Az állam által vállalt kezesség és viszontgarancia érvényesítéseként tervezett, 2010. évi kifizetések mértékét (20,4 milliárd forint) a következők határozzák meg:

Az egyedi állami kezességvállalásoknál, valamint a nemzetközi hitelfelvételeknél, a Diákhitel Központ Zrt. fizetési kötelezettségeinél, a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (a továbbiakban MFB Zrt.) forrásbevonásainál, és a kiállításokhoz kapcsolódó garanciáknál beváltásokra feltételezhetően nem kerül sor.

Az egyedi kezességi keret kihasználtsága évek óta meglehetősen alacsony. 2009-ben a pénzügyi válság hatására megnehezült forrásbevonás következtében fokozottabb igény mutatkozik az állami szerepvállalásra, amely tendencia várhatóan 2010-ben is folytatódni fog. A törvényjavaslat csak kis mértékben emeli az egyedi kezességvállalási keret mértékét, mivel az államháztartási törvény 2007-től hatályba lépett szigorú rendelkezéseinek megfelelő igények ugrásszerű növekedésével nem lehet számolni.

A kiállítási garanciák/viszontgaranciák keretszáma a 2010. év folyamán fennálló állami kötelezettség állományára vonatkozik, figyelembe véve a négy, 2009-ben megnyíló, és 2010-re áthúzódó kiállítást is. 2010-re kilenc, állami garancia/viszontgarancia mellett megvalósuló jelentős nemzetközi kiállítást tervez a kulturális tárca. A 2010-re tervezett kiállítási garanciavállalások a következők:

Szépművészeti Múzeum	Monet-tól Picassóig. Francia remekművek a Puskin Múzeum gyűjteményéből.	2010.01.01.-2010.05.31.
Magyar Nemzeti Galéria	Modern mesterművek a Kasser-gyűjteményből	2010.01.11.-2010.05.23.
Iparművészeti Múzeum	Ékszerdoboz – Kortárs dán ékszművészet	2010.03.10.-2010.05.30.
Országos Színháztörténeti Múzeum	Közép-európai színházépítészet – történelem és jelen	2010.03.13.-2010.06.27.
Magyar Nemzeti Múzeum	Szír arany. Az ókori Szíria kincsei.	2010.04.01.-2010.09.30.
Petőfi Irodalmi Múzeum	Magyar írók Bécs-élménye	2010.05.03.-2011.02.15.
Szépművészeti Múzeum	Botero	2010.07.10.-2010.12.15.
Szépművészeti Múzeum	Klimt és a bécsi szecesszió kezdetei 1895-1905	2010.09.01.-2011.02.01.
Magyar Nemzeti Galéria	A Mítosztól a képig, id. Markó Károly művészete	2010.10.10.-2011.03.12.

Az MFB Zrt. forrásszerzési garanciakerete 1200 milliárd forintról 1400 milliárd forintra növekedik. A bank a pénzügyi feltételek kedvező alakulása esetén nemcsak a 2010-ben lejáráó forrásokat, hanem a jelenleg keretet nem terhelő állami forrásokat is le kívánja cserélni, így a terhelés változatlan devizaforrás állomány mellett is emelkedni fog. Hitel- és garancianyújtási kerete (400 milliárd forint), valamint árfolyam-fedezeti ügyleteinek kerete (1400 milliárd forint) 2010-ben megegyezik a 2009. évi mértékkel.

Az MFB Zrt. kezességvállalásaihoz kapcsolódó állami kezesség beváltása az Európa Terv Agrárhitel Programnál jelentkező magasabb kockázati kitettség miatt prognosztizálható.

Az Eximbank Zrt. állami kezességvállalás melletti forrásbevonási keretének 2010. évi összege megegyezik a 2009. évi 320 milliárd forinttal. Ez év végére a kezességvállalási keret közel 70%-os kihasználtsága feltételezhető. A 2010-re tervezett ügyletek mértéke – figyelemmel az árfolyam kockázatra is – a keret változatlan nagyságrendjét igényli. A bank bevont forrásainak értéke az év egyetlen napján sem haladhatja meg a költségvetési törvényben szereplő keretszámot, ezért a 2010. évi tervszámra tett javaslat sem számol a keret teljes feltöltésével.

Az Eximbank Zrt. által a költségvetés terhére vállalható garanciaügyletek 2010. évi keretének összege megegyezik a korábbi évek kereteivel. Az Eximbank Zrt. portfóliójában lévő garanciák többségénél az elkötelezettség hosszú távú kockázatokat fed le. A KKV szektor felé fordulás állományi szinten nem mutat látványos bővülést, ugyanakkor kisebb egyedi értékű, de jelentősen növekvő ügyletszámot takar. A kereskedelmi banki kockázatvállalási hajlandóság csökkenése és a magyar nagyvállalatok részvételének növekedése az oroszországi, ukrainai, közel- és távol keleti projektek megvalósításában növeli az exportgaranciák iránti igényt. A meglévő kockázatok kifutása mellett a tervezett új kötelezettségvállalások csak kisebb mértékben növelik a keret kihasználtságát.

Az Eximbank Zrt. garanciaügyleteihez kapcsolódó állami készfizető kezességbevéltási előirányzat a korábbi években nyújtott garancia ügyletekre biztosít fedezetet.

A MEHIB Zrt. nem-piacképes, költségvetési háttérű biztosítási állományának felső határát évente a költségvetési törvény határozza meg. A társaság által vállalható nem piacképes biztosítások állományának felső határa a 2010. évben is 450 milliárd forint, amelynek kihasználtsága az eddigi tendenciákhoz képest várhatóan magasabb lesz. 2010-re azzal is számolni kell, hogy a magyarországi piacképes biztosítók tömeges limitvisszavonása miatti vállalati csődök elkerülése érdekében tárgyalások folynak MEHIB Zrt. költségvetési háttérű viszontbiztosítói tevékenységének engedélyezéséről.

A 2009. évben tapasztaltakhoz hasonlóan 2010-ben is kiemelten Oroszországhoz, illetve a FÁK tagállamokhoz kapcsolódóan várható a legtöbb biztosítási kötvény kiadása, illetve ezek a viszonylatok adják a fedezetbevételek és a díjbevétel legnagyobb részét. A költségvetési háttérű üzletágban a Biztosító közreműködik nagy értékű projektek létrehozásában, komplett egészségügyi beruházások, építés-szerelési fővállalkozói export biztosításában, valamint energetikai projektek előkészítésében, megvalósításában. A MEHIB Zrt. a helyi önkormányzatokon kívül bankok, cégek, illetve egyéb állami adósok fizetési kockázatát is vállalja. A biztosító a 2005-ben beindult kötött segélyhitelezési tevékenység (a donor országból származó importhoz kötött kedvezményes hitelnyújtás) folytatására, valamint a rövid lejáratú forgalmi típusú termékek felfutására is számít a jövőben.

A MEHIB Zrt. kárfizetési prognózisa az említett célországokba irányuló exporthitelek törlesztési kockázataihoz, illetve futamidejéhez igazodik. A pénzügyi válságból eredő fizetési kötelezettség előírányzata magasabb a korábbi években jellemző kifizetéseknél.

A törvény a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. által vállalható készfizető kezesség feltételeit és mértékét, valamint a költségvetési viszontgarancia összegét határozza meg. A 2010. évre javasolt kezességvállalási keret – a 2009. évi megoldással szemben – csak a hazai költségvetési forrásokat terhelő állományt tartalmazza. Amennyiben a társaság csatlakozik európai uniós finanszírozású garancia-programhoz, úgy az – értelemszerűen – az adott programra vonatkozó szabályok szerint működik.

A Garantiqa Hitelgarancia Zrt. az elmúlt években jelentősen növelte portfólióját. A társaság kötelezettségvállalásai között egyre fontosabb szerepet játszanak az éven belüli lejáratú kártyahitel-típusú garanciák, melyek a KKV-k napi működését, pénzügyi likviditását szavatolják. A gazdasági és pénzügyi válság kirobbanását követően azonban e portfólióban is érzékelhetővé váltak a kedvezőtlen hatások. A beváltások növekedése több termékszegmensben is megfigyelhető volt. A 2008. évben inkább a nagyobb volumenű hitelekhez kapcsolódó garanciabeváltások növekedése volt a jellemző, míg 2009-ben egyértelműen a KKV-k likviditását finanszírozó hitelek körében növekedett meg a beváltási igény. Ennek oka alapvetően az, hogy a gazdasági növekedés lassulásával romlottak a KKV-k értékesítési lehetőségei és a partnerek fizetőképessége is romló tendenciát mutat. A következő évekre a válság miatt tovább romló belső gazdasági és piaci lehetőségek miatt a beváltások ideihez hasonló nagyságrendjére lehet számítani.

A törvény az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány által vállalható készfizető kezesség feltételeit és mértékét, valamint a költségvetési viszontgarancia összegét határozza meg. A kezességvállalási keret 120 milliárd forintos összege az előző évivel azonos. A korábbi években indított programok folyamatos kifutásából eredő

állománycsökkenést ellensúlyozza az Alapítvány saját termékpalettájának bővülése, valamint a 2008-2009-ben elindult egyéb hitelprogramok. Az elmúlt időszak tapasztalatai és a pénzügyi válság alapján jelentősebb összegű beváltásokra lehet számítani, ezért az Alapítvány garanciaügyleteiből eredő fizetési kötelezettség előírányzata magasabb a korábbi években jellemző kifizetéseknél.

Agrárkezeségeken azokat a jogszabállyal és kormányhatározattal vállalt állami kötelezettségeket értjük, melyek részletes konstrukcióit az FVM határozta meg rendeletben. Az agrárhitelek kezességérvényesítésénél számos feszültségi ponttal kell számolni (kezdvé a 2001-2003. években folyósított családi gazdahitelek nagyarányú beváltásától, a pénzügyi- és gazdasági válság által előidézett folyamatokig). E kezességek 2010. évi beváltási előírányzata ezért növekedést mutat.

Mind a közzsférában dolgozók lakásvásárlásához, mind az ún. „fészekrakó” program keretében a fiatalok lakásvásárlásához vállalt állami készfizető kezesség beváltása az állomány 0,5-0,6%-ában prognosztizálható 2010-ben. A közzsféra lakáshiteleinek állománya 2007 óta folyamatosan csökken. A „fészekrakó” állomány növekedési üteme is mérséklődött, amelynek elsődleges oka a válság következtében hozott jogszabályi változások, amelyek szigorúbb feltételekhez kötik a hitelfelvételt. A kialakult gazdasági válság, és ezzel összefüggésben az adósok fizetéseképtelensége a 2008-2009. évi kezességbeváltások ugrásszerű növekedését okozta, 2010-ben azonban – az állomány visszaszorulása , illetve a válság hatásainak mérséklődése következtében – a jelenleginél alacsonyabb beváltási arány valószínűsíthető.

2.13. Hozzájárulás az EU költségvetéséhez

A törvényjavaslat 1. számú mellékletében meghatározott, 220,8 milliárd forintos hozzájárulás több tételt foglal magában. Az áfa alapú hozzájárulás kalkulált összege mintegy 31,2 milliárd forintot, a GNI alapú hozzájárulás mintegy 175,6 milliárd forintot, a brit korrekció összege 12,4 milliárd forintot, a Hollandia és Svédország számára teljesítendő kiadás összege – ezen országok más tagállamokhoz viszonyított alacsonyabb arány szerinti GNI alapú hozzájárulása miatt – 2010-ben várhatóan mintegy 1,6 milliárd forintot tesz ki. Az egyes tételek meghatározásakor a Bizottság 2010-re vonatkozó előzetes költségvetési tervezetében foglalt számokhoz igazodik a hozzájárulás összege, melyet a GNI alapú befizetés esetében korrigálnak a 2010-ben várható további tényezők (pl. az Európai Gazdaságélénkítési Terv részeként kezdeményezett infrastrukturális projektek finanszírozási költségeinek Magyarországra eső becsült összege).

A ténylegesen teljesítendő hozzájárulás összegét továbbá befolyásolja az, ha az elszámoló árfolyamként használt Európai Központi Bank 2009. december 31-i forint/euró árfolyama jelentősen eltér a tervezéskor használt forint/euró árfolyamtól. A nemzeti hozzájárulás mindezen túl változhat a 2010-es uniós költségvetés 2009. év végi, az Európai Tanács és a Parlament által elfogadandó végső változata, illetve annak a 2010. folyamán történő esetleges módosításai következtében is.

B.

AZ ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOK GAZDÁLKODÁSA

Az elkülönített állami pénzalapok tervezésének alapját képezik elsősorban: az államháztartásról szóló törvény és az egyes alapokat szabályozó törvények, valamint az azok végrehajtásáról szóló rendeletek. Az elkülönített állami pénzalapok tervezésénél az alábbiak érvényesülnek:

Az elkülönített állami pénzalapok főbb bevételeinek alakulása:

Az alapok bevételeinél 2010-ben is a járulékbévételek és a hozzájárulások képezik a legnagyobb részt.

- A közteherviselés rendszerének átalakításával 2010. január 1-jétől megszűnik a munkaadói, a munkavállalói és a vállalkozói járulék. Így jövőre a Munkaerőpiaci Alap bevétele az egészségbiztosítási- és munkaerőpiaci járulék 23,8%-a
- A rehabilitációs hozzájárulás mértéke 2010. január 1-jétől emelkedik, 2010. évben 964 500 Ft/fő.
- A szakképzési hozzájárulás tekintetében a hozzájárulásra kötelezettek autonóm módon választhatják meg a hozzájárulási kötelezettségük teljesítésének formáját. A kötelezettség mértéke változatlanul 1,5%.
- A nukleáris hozzájárulás a Paksi Atomerőmű Zrt. befizetéséből ered, amelyet havonta egyenlő részletekben köteles átutalni a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapnak. A Paksi Atomerőmű Zrt. befizetési kötelezettségének összegét a Magyar Energia Hivatal egyetértésével állapították meg.
- 2010. január 1-jétől szintén megszűnik a kulturális járulék, a Nemzeti Kulturális Alap bevétele a továbbiakban az ötöslottó szerencsejáték játékadójának 90%-a.
- Az innovációs járulék bevételi terve a rendelkezésre álló APEH éves innovációs járulék bevallási adatokon alapszik.

Az elkülönített állami pénzalapok közül négy alap részesül költségvetési támogatásban. A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap támogatása előirányzat-módosítási kötelezettség nélkül túlteljesülő előirányzat. Támogatásban részesül még a Szülőföld Alap, a Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap, valamint Kutatási és Technológiai Innovációs Alap.

Az alapok díjbevételekkel is számolnak.

- A püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tárolóba (RHFT) a radioaktív hulladékok eseti elhelyezésének költségei az engedélyest terhelik, erre az érvényes díjtételek szerint megállapított díjat kell fizetni.
- A Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap díjbevételét pedig a szerződés alapján történő rendszeres befizetés képezi.

Az elkülönített állami pénzalapok főbb támogatási céljai:

A Munkaerőpiaci Alap főbb kiadásai:

- Az aktív támogatásokon belül a foglalkoztatási és képzési támogatásokból finanszírozható foglalkoztatási alaprészt decentralizált, központi, valamint képzési kerete. A korábbi évekhez hasonlóan az Alap 2010-ben is biztosít forrást a Társadalmi Megújulás Operatív Program hazai társfinanszírozása céljára. Továbbra is folytatódnak az ún. „egycsatornás finanszírozással” megvalósuló TÁMOP programok. A konstrukció esetében az Alap előfinanszírozóként működik, és a kifizetésekhez szükséges forráshoz az intézmények az Alap pénzellátási rendszerén keresztül jutnak hozzá. A foglalkoztatáshoz kapcsolódó járulékkedvezmény előírányzata tartalmazza a pályakezdő fiatalok START-kártyával történő foglalkoztatása után járó kedvezményt. A START-kártyával várhatóan 25-30 ezer fő foglalkoztatása valósul meg havonta.
- A szakképzési és felnőttképzési támogatásokból a jogszabályban meghatározott szakképzési célú feladatok megvalósítására, az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési célok támogatására kerül sor.
- A rehabilitációs célú munkahelyteremtő támogatás a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatását biztosító munkahelyek számának növelésére hivatott.
- A passzív kiadások közül álláskeresői támogatásként az álláskeresői járadék és az álláskeresői segély állapítható meg. Álláskeresői járadékban a tervévben – az álláskeresővé vált vállalkozókat is figyelembe véve – havonta átlagosan 147 ezer fő részesül. Álláskeresői segélyben 2010-ben havonta 46 ezer fő részesül,
- Bér garancia kifizetések jogcímen is tervezett előirányzatot az alapkezelő.
- A Munkaerőpiaci Alap befizetésével járul hozzá a rendelkezésre állási támogatásban részesülők közcélú foglalkoztatásához kapcsolódó munkabért terhelő járulékokhoz.

A Szülőföld Alap költségvetése a határon túli magyarság szülőföldjén való boldogulásának elősegítése, az anyaországgal való kapcsolatok ápolása, valamint a magyar nemzeti azonosságtudat megerősítése céljából nyújtott támogatásokhoz szükséges előirányzatokat tartalmazza.

A Központi Nukleáris Pénzügyi Alapból mind a felhalmozási, mind a működési kiadások finanszírozása pénzeszköz átadással valósul meg. A felhalmozás célú pénzeszköz átadás államháztartáson kívülre történik, non-profit szervezetnek, a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságnak (RHK Kft.), amely a beruházásokat végzi. A működési célú pénzeszköz átadást nagy részben az RHK Kft. kapja tárolók üzemeltetési költségeinek fedezésére, valamint az RHK Kft. üzemeltetési, fenntartási, hatósági felügyeleti kiadásaira, de történik pénzeszköz átadás az államháztartás egyes alrendszerének is, önkormányzati társulások és az Alapot kezelő Országos Atomenergia Hivatal (OAH) részére.

A Nemzeti Kulturális Alapból a nemzeti és az egyetemes értékek létrehozásának, megőrzésének, valamint a határon túli terjesztésének támogatása történik. Az Alap

kiadásainak nagyságát az ötöslottó szerencsejáték játékadó Alapot megillető része határozza meg.

A *Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap* az ár- és belvízkárok megtérítésében való önkéntes részvételre ösztönöz. Az Alapba a Magyar Köztársaság területén a veszélyeztetett területeken lakóingatlan tulajdonnal rendelkező természetes személyek szerződés alapján befizetést teljesíthetnek, ezután jogosulttá válnak a káresemények utáni kártalanításra. Az Alapnak eddig érvényesen összesen 1422 darab (db) – 2004-ben 177 db, 2005-ben 38 db, 2006-ban 383 db, 2007-ben 709 db, 2008-ban 97 db, 2009. első felében 18 db – kártalanítási szerződése jött létre. Az összes érvényesen létrejött szerződésből – figyelembe véve a szerződés megszűnéseket – 2009. június 30-án 907 db hatályos kártalanítási szerződés állt fenn tíz megyében és Budapesten. 2010-2013. között évi 150-150 db új kártalanítási szerződés megkötésével számol az alapkezelő.

A *Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból* a támogatás nyújtása döntően nyílt pályázati rendszerben történik. Az Alap átfogó célja a 2010-2013. évig terjedő időszakban a tudományos és technológiai ismeretek fejlesztésének támogatása, a globális piacon versenyképes termékek és szolgáltatások kifejlesztésének segítése magyar innovatív vállalkozásokban, valamint a nemzetközi együttműködések erősítése. Az Alapból finanszírozott támogatási programokban továbbra is kiemelt prioritást kap a vállalkozások K+F tevékenységének támogatása.

A tervezett bevételek és kiadások részletezését a "Fejezeti indokolások" kötetek LXIII., LXV., LXVI., LXVII., LXVIII., LXIX. fejezetei tartalmazzák.

C.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS PÉNZÜGY ALAPJAINAK GAZDÁLKODÁSA

1. A gazdálkodás kereteinek rövid bemutatása

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 2010. évi költségvetésének feltételrendszerét a gazdaságpolitikai célokból adódó összefüggések és követelmények képezik, amelyek igazodnak a konvergencia programban megfogalmazottakhoz. További peremfeltételt képeznek a költségvetést megalapozó makrogazdasági pályának a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai számára fontos paraméterei, így a változatlan áron mért bruttó hazai termék, valamint a nemzetgazdaságban képződő bruttó keresettömeg változása, a foglalkoztatottság és a munkanélküliség alakulása, a fogyasztói árindex mértéke.

A foglalkoztatáshoz kapcsolódó munkáltatói költségek csökkentése céljából a tételes egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség (1950 Ft/fő/hó) 2010. január 1-jével megszűnik, a munkáltató által fizetendő egészségbiztosítási és munkaerőpiaci járulékon belül a természetbeni egészségbiztosítási járulék 1,5%, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék 0,5% (együttesen 2%) jövedelemkorlát nélkül.

Követelmény a nyugdíjrendszer hosszabb távú finanszírozhatóságának biztosítása, ezt szolgálják a 2010. január 1-jétől hatályba lépő részben a későbbi években érvényesülő változtatások (korhatár fokozatos emelése, a nyugdíjemelés módszerének átalakítása, az előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételi szabályainak módosítása).

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak napi bevételei és kiadásai – elsősorban az egymástól eltérő be és kifizetési határidők miatt - különbözhetnek egymástól. Az ilyen esetekben keletkező átmeneti likviditáshiány megszüntetését és a biztonságos finanszírozást szolgálja, hogy az alapok – hasonlóan a korábbi évekhez – 2010-ben is igénybe vehetnek a KESZ-hez kapcsolódó megelőlegezési számláról kamatmentes hitelt.

2. Nyugdíjbiztosítási Alap

Az Áht. 86.§-ának (10) bekezdése értelmében az Alap 2010. évi költségvetése – hasonlóan a korábbi évekhez – a bevételek és a kiadások egyensúlyát irányozza elő.

Az előirányzatok meghatározásánál figyelembe vett alapvető tényezők és összefüggések a következők voltak.

A bevételi előirányzatok többségénél a kiindulópontot a 2009. év első hét hónapjára vonatkozó előzetes teljesítési adatok képezték, ezekből kiindulva történt a bázist jelentő 2009. évi várható értékek megállapítása.

A legnagyobb bevételi forrást képező járulékbévételek esetében a 2009. évi várható értéken túl néhány makrogazdasági paraméter, így a nemzetgazdasági szintű bruttó keresettömeg, a foglalkoztatottság és a munkanélküliség 2010-re vonatkozó várható alakulása, valamint a járulékszabályozásban bekövetkezett változás hatása került figyelembe vételre.

A járulékmértékek tekintetében - a Nyugdíjbiztosítási Alapot érintően – nem történt változás, a foglalkoztatók által fizetendő járulék mértéke továbbra is 24%, a biztosítottak által fizetendő járulék mértéke a kizárólag a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe tartozók esetében változatlanul 9,5%, a magánnyugdíjpénztári tagok által fizetendő járulék mértéke 1,5%. A biztosítottak járulékfizetési kötelezettsége továbbra is felsőkorlátos, az ezen a határon felüli jövedelmek után nem kell járulékot fizetni.

Az egyéb járulékok és hozzájárulások körébe tartozó előirányzatok meghatározó részét a rendvédelmi szervek és a Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjai kedvezményes nyugellátási kiadásaihoz való - az érintett fejezetekben kiadásként megjelenő - hozzájárulás képezi.

Az eddig felsorolt bevételi elemek önmagukban nem fedezik teljes mértékben a 2010-re előirányzott nyugellátási kiadásokat. Ez indokolja a költségvetési szerepvállalást, aminek keretében egyrészt a magánnyugdíjpénztári tagok miatt kieső járulékbévételek pótlása, másrészt további pénzeszköz átadás biztosítja az Alap kiegyensúlyozott költségvetését. A központi költségvetési pénzeszköz-átadások jogcímei a következők:

- a magánnyugdíjpénztári tagdíjfizetés miatti járulék-kiesés (8%) pótlása,
- a GYES-t és GYET-et igénybevevők és a rehabilitációs járadékban részesülők nyugdíjbiztosítási járulékanak megfizetése,
- a korkedvezmény biztosítási járulék 25%-a (2006. évi. CXXI. tv. 30. § (14) bekezdés),
- a költségvetés egyensúlyának biztosítására átadott pénzeszköz.

A nyugellátási kiadási előirányzat meghatározásának első lépése a 2009. évi várható kiadások becslése volt. A 2009. évi várható kiadásokhoz viszonyított növekedést a következő tényezők alakították:

- 2010. januárjában a megváltozott nyugdíjmelési szabályok értelmében a tervezett fogyasztói árnövekedéssel egyező mértékű, 4,1%-os emelés történik,
- az ún. „automatizmusok” körébe a nyugdíjasok létszámösszetételének módosulása (cserélődés), és a létszám valamint az ellátásszám változása tartozik,
- a méltányossági alapon történő nyugdíjmelésre és megállapításra, valamint az egyszeri segélyre fordítható összegek lehetővé teszik a súlyos élethelyzetben lévők megsegítését,
- csökkentőleg hat a kiadások növekedésére, hogy – a bázisévtől eltérően – 2010-ben már nem kerül sor 13. havi nyugdíj címen kifizetésre.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság és igazgatási szervei működésére fordítható előirányzat meghatározása a takarékos gazdálkodás követelményének figyelembevételével történt.

3. Egészségbiztosítási Alap

Az Alap 2010. évi költségvetése hiánnyal került tervezésre, de ez - tekintettel a KESZ-hez kapcsolódó megelőlegezési számla igénybevételének lehetőségére - nem befolyásolja az Alap működőképességét.

Az Alap bevételei között meghatározó nagyságrendet képviselnek a munkáltatók és a biztosítottak befizetései. Ezek előirányzatának kialakításánál a 2009. évi várható teljesítésen, valamint a 2010-re feltételezett keresetkiáramláson kívül figyelembevételre került, hogy a természetbeni egészségbiztosítási járulék 1,5%, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék 0,5% (együtt 2%) a jövedelem nagyságától függetlenül.

Megszűnik 2010. január 1-jével a tételes egészségügyi hozzájárulás (1950 Ft/fő/hó). A százalékos egészségügyi hozzájáruláson belül a 11%-os mértékű kötelezettség 27%-ra emelkedik.

A járulékbevételek és hozzájárulások részét képező munkáltatói táppénz hozzájárulás előirányzat számol a 2009. augusztus 1-jétől érvényes táppénzszabályok kiadásmérséklő hatásával.

A központi költségvetés jelentős szerepvállalása keretében járulék címen történő pénzeszköz átadást teljesít a biztosítási jogviszonyból származó jövedelemmel nem rendelkező, de egészségügyi ellátás igénybevételére jogosult személyek után (pl.: nyugdíjasok, 18 év alatti tanulók).

Az Alap kiadásainak mintegy felét a gyógyító-megelőző ellátásokra fordítható előirányzat teszi ki. A 2010-re meghatározott előirányzat kismértékben meghaladja a 2009. évi várható kiadást.

A gyógyszer támogatási kiadások tervezett előirányzata kis mértékben meghaladja a megelőző évi előirányzatot. A jogcímcsoport tagolása megegyezik a 2009. évivel; tartalmazza a gyógyszer támogatási kiadásokra fordítható részt, a speciális beszerzési

gyógyszerkiadásokat, a gyógyszerkiadások fedezetére a gyógyszergyártói és forgalmazó befizetések összegéig biztosított céltartalékot, valamint a méltányossági célokra fordítható kiadásokat.

A pénzbeli kiadások egyik meghatározó súlyú előirányzatát a táppénz kiadások adják. Az előirányzat kialakítása a 2009. augusztus 1-jétől érvényes változások hatását is figyelembe vevő várható érték, és a 2010 évre feltételezett, a táppénzkiadásokat alakító tényezők alapján történt.

Az egészségbiztosítás igazgatási szervek működésére fordítható előirányzat meghatározása a takarékos gazdálkodás követelményének figyelembevételével történt.

D.

AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KÖZPONTI ALRENDSZERE HIÁNYA, FINANSZÍROZÁSA, AZ ÁLLAMADÓSSÁG KEZELÉSE

1. A hiány finanszírozása és a központi költségvetés adósságának kezelése

A központi költségvetés hiányát, a társadalombiztosítási- és az elkülönített alapok finanszírozási igényét és a költségvetési adósság esedékes visszafizetéseit finanszírozó forint- és deviza-kibocsátásokat a pénzügyminiszter által elfogadott középtávú adósságkezelési stratégia határozza meg. Az adósságkezelés feladata, hogy az adott évi költségvetés finanszírozási szükségletét hosszú távon minimális költséggel, elfogadható kockázatok vállalása mellett finanszírozza.

Az államadósság kezelési stratégia részét képező teljesítménymutatók (benchmarkok) határozzák meg az adósságportfólió kívánatos szerkezetét. Ezen mutatók számszerű értékei az új, a költségek és kockázatok optimálisnak tekinthető kombinációit kiszámító VaR (piaci érték kockázat) és CfaR (kamatkiadás kockázat) kockázatkezelési modellből adódnak. A nemzetközi tőkepiaci válság hatására azonban az ÁKK Zrt-nek jelentősen át kellett értékelnie a kockázatokat, figyelembe véve a nagymértékben leszűkült finanszírozási mozgásteret is. A hagyományos piaci kockázatok, a kamat- és devizaárfolyam-kockázaton túl kiemelt fontosságot kapott a megújítási és finanszírozási kockázat kezelése. A finanszírozás biztonságának elsődlegességét megtartva ezért az elkövetkező néhány évben szükség esetén az ÁKK Zrt. eltérhet a benchmarkoktól, így azok 2010-ben inkább iránymutatásul szolgálnak, mint szigorúan értelmezett teljesítmény mutatóként.

A teljes adósság szerkezetére meghatározott teljesítménymutatók a következők:

- Az összes adósságon belül a forint adósság arányára meghatározott benchmark sáv 68-75%, a devizaadósság arányára vonatkozó sáv 25-32%. A devizaadósság aránya a tényleges devizakockázat alapján kerül kiszámításra, azaz a lehívott hitelkeretből az MNB-nél elhelyezett betétekkel csökkentett nettó devizaadósságot veszi figyelembe az ÁKK Zrt. A nemzetközi hitelcsomag igénybevétele miatt 2009 közepén a devizaadósság aránya még a devizabetétekkel történő korrekciót követően is 34-35% körül alakult, és várhatóan az elkövetkező években is ezen, vagy ennél magasabb szinten alakulhat a devizaadósság aránya. A devizaarány növekedés okai a devizafinanszírozás megnövekedett szerepe a szűkülő piaci finanszírozás következtében (nemzetközi hitelcsomag), és a forint árfolyamának a

korábbi szinthez képest jelentős mértékű gyengülése, amely hatás a forint későbbi erősödése esetén csökkenhet.

- A devizaportfolió devizális összetétele: 100% euró az árfolyam-fedezeti ügyleteket (swapokat) követően (legfeljebb 5%-os eltéréssel) a deviza-keresztárfolyamok mozgásából eredő kockázatok csökkentése érdekében. Ezen benchmark tartását nehezíti az IMF által XDR-ben (változó szerkezetű USD, EUR, GBP és JPY kosár) nyújtott hitelkeret igénybevétele. Ezen adósságelem deviza keresztárfolyam-kockázat kezeléséhez nincsenek piaci fedezeti műveletek, illetve még a betéttel történő fedezés sem biztosít tökéletes fedezetet. Ennek ellenére az adósságkezelő lehetőségek szerint lefedezi ezt a kockázatot.
- A forintadósságon belül cél a fix kamatozású adósság meghatározott sávon belül tartása. A forint adósságon belül a fix kamatozású adósságra vonatkozóan 61-83%, a változó kamatozású adósságra 17-39%.
- A stratégia szerint a deviza kamat-benchmark 66-34%-os arányban tartalmaz fix és változó kamatozású elemeket.
- Az adósság megújítási kockázatának csökkentése érdekében cél a forintadósságra meghatározott duráció 2,5 év +/- 0,5 éves sávban történő tartása. A forintadósság durációja és a fix adósság aránya a korábbi évekenél kisebb államkötvény program miatt folyamatosan csökkent, de a nagyobb volumenű kötvény-visszavásárlás következtében a duráció csökkenése megállt és kisebb emelkedés következett be.

Az ún. kincstári kör hiányának finanszírozását és a lejáró adósság megújítását tartalmazó éves finanszírozási terv a fenti benchmarkok és alapelvek figyelembe vételével készült el. 2010-ben cél a forintpiac stabilitásának megőrzése, a piaci likviditás erősítése, a rendszeres kötvény-aukciók megtartása, és a piaci finanszírozás visszaállítása.

A költségvetési törvényben szereplő kamatkiadási és bevételi tervszámokat a 2010. évi gazdaságpolitikai pálya, az említett stratégiai célok és a következő adósságkezelési elvekre épülő finanszírozási terv határozták meg.

- 2010-ben a tervek szerint a forintadósság kibocsátások szerepe a meghatározó, ugyanakkor a külföldi befektetői bizalom megtartása érdekében a nettó kibocsátás egy részét devizában kívánja biztosítani az adósságkezelés.
- A forintkibocsátáson belül cél a pozitív nettó kibocsátás mind az éven túli futamidejű államkötvények és mind az éven belüli kincstárjegyek esetében.
- A diszkont kincstárjegyek szerepe elsősorban a likviditáskezelés, állományuk ugyanakkor figyelembe véve a piaci környezetet 2010-ben kismértékben növekszik.
- A közvetlen lakossági értékesítés továbbra is fontos. Az elmúlt éveket jellemző tőkepiaci bizonytalanság idején a lakosság biztos és stabil keresletet, alternatív finanszírozási csatornát jelentett. A finanszírozási terv szerint 2010-ben a lakossági állampapírok állománya stagnál. Az értékesítés mennyisége a tényleges lakossági kereslet függvényében változhat.

- A devizafinanszírozás fő eszköze a nemzetközi tőkepiacokon történő benchmark-méretű, közép- és hosszú futamidejű devizakötvény kibocsátás
- 2010-ben továbbra is jelentős volumenű fejlesztési célú, kedvező kamatozású hitel felvétele várható a Nemzetközi Fejlesztési Intézményektől, ami 220 milliárd forint külföldi finanszírozási forrás bevonását jelenti majd a Kormány által jóváhagyott fejlesztési, beruházási programok megvalósításához. Elsősorban az Európai Beruházási Banktól (EBB) és az Európa Tanács Fejlesztési Bankjától (CEB) várhatóak hitellehívások. Ezen lehívások a terveknek megfelelően – az elmúlt évekhez tendenciát folytatva - forintban történhetnek.

2. A központi költségvetés adósságának 2010. évi alakulása

A központi költségvetés adóssága 2010 végére a hiány és az egyéb finanszírozandó tételek együttes hatására kismértékben, várhatóan 451,0 milliárd forinttal, 19 509,5 milliárd forintra növekszik. A központi költségvetés adóssága 2010-ben a várható GDP arányában 74,2%-ot ér el, amely a 2009. év végére várható 73,9%-hoz képest kis mértékű növekedést jelent.

3. A költségvetés adósságával kapcsolatos folyó kiadások

A központi költségvetés adóssága után 2010-ben – a pénzforgalmat tekintve – összesen 1203,3 milliárd forintnyi bruttó kamat és 12,5 milliárd forint egyéb kiadás merül fel, az 50,0 milliárd kamatkockázati tartalék felhasználását feltételezve. A költségvetési hiány finanszírozása 2010-ben is tovább növeli az adósságállomány nagyságát. Emellett 2008 és 2009 folyamán jelentős hozamemelkedés következett be az állampapír-piacon, aminek szintén van kamatkiadás növelő hatása, bár a 2010-ben várható hozamcsökkenés jelentős részben ellensúlyozni tudja ezen hatásokat. A bruttó pénzforgalmi kamatkiadások 2010-ben várhatóan a GDP 4,6%-án stagnálnak, még a kamatkockázati tartalék felhasználása esetén is

A kamatok tervezése a gazdaságpolitikai programmal összhangban azon prognózis alapján történt, ami a hozamoknak az euró-zónában meglévő kamatok szintjére való fokozatos csökkenését feltételezi. Az adósságkezelés a feltételezett kamatpálya alapján 2010-ben a már stabil forintpiac és csökkenő infláció és felárak mellett – a piaci várakozásokat figyelembe véve – a forint kamatszint fokozatos csökkenésével számol.

A központi költségvetés bruttó eredményszemléletű kamatkiadása 2010-ben ESA'95 módszertan szerint várhatóan 1121,9 milliárd forintot tesz ki. A devizában fennálló adósság eredményszemléletű bruttó kamatkiadása 2009-ről 2010-re összességében csökken, amit a rövid futamidejű külföldi kamatoknál bekövetkező csökkenés magyaráz. A forintban fennálló adósság eredményszemléletű kamatkiadása a növekvő adósságállomány következtében kismértékben nő 2010-ben. Az eredményszemléletű kamatkiadások 2009-ben várhatóan a GDP 4,2%-át, 2010-ben a 4,3%-át teszik ki.

A 2010. évi eredményszemléletű devizakamat kiadás elmarad a pénzforgalmi kamatkiadásoktól, alapvetően a csökkenő kamatlábak miatt. Az év során a pénzforgalmi kamatkiadásokat még a korábban megállapított magasabb kamatok határozzák meg, míg az eredményszemléletű kamatelszámolásban már a lecsökkent kamatlábak jelennek meg.

2009. és 2010. évben a pénzforgalmi kamatkiadásokat növeli az államkötvény aukciók aukciós árfolyamvesztesége, ami a 2008-tól bekövetkezett hozamemelkedés hatása. Eredményszemléletben ugyanakkor ez az árfolyamveszteség a kötvények teljes futamidejére szétosztásra kerül, így a 2010. évi kamatkiadást csak részben növeli.

Az államadósság után fizetendő egyéb költségek nagysága alapvetően a kibocsátási, értékesítési szintek függvénye. Az IMF/EU által nyújtott hitelek jutalékai 2010-ben már nem jelentenek kiadást, ami az egyéb költségek csökkentését eredményezi. A nettó lakossági állampapír állomány a tervek szerint stagnál 2010-ben, ugyanakkor a várható nagyobb forgalom miatt a fizetendő jutalékok kismértékben növekedhetnek.

4. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek

Az adósságszolgálattal kapcsolatos 111,4 milliárd forint bevétel a korábban nyújtott hitelek tőke-visszatérüléseit és a költségvetés kamatbevételeit tartalmazza.

A fokozatosan csökkenő tőkebevételek (0,6 milliárd forint) a Magyar Állam által a korábbi években nyújtott hitelek visszafizetését foglalják magukban. 2010-ben az állam tőke-visszatérülései a kormányhitelekből és a belföldi adósoktól származnak.

A külföldi államokkal szemben még fennálló devizakövetelések közül csak olyan viszonylatokban kell számolni megtérüléssel, ahol ezt a rendezésre vonatkozó, az utóbbi években megerősített szerződések, megállapodások megfelelő módon alátámasztják. A várható tényleges bevétel 0,3 milliárd forint. Az előirányzatok csak növekvő bizonytalansággal tervezhetők. Ez döntően abból fakad, hogy a jó vagy kevésbé rossz fizetőkészségű relációkban előzőleg sikerült leépíteni a kormányhitel-követelések jelentős részét. A követelések összértéke minimalizálódott, s a különösen rossz fizetőkészségű államokkal szemben áll fenn.

A bevételek két ország, Albánia és Nicaragua törlesztésének eredményeként keletkeznek.

A belföldi adósoktól származó bevételek (0,3 milliárd forint) folyamatos csökkenése a szerződések lejárta és a felszámolási eljárások következtében 2010-ben is tovább folytatódik.

Az adóssággal kapcsolatos pénzforgalmi kamatbevételek 2010-ben 110,8 milliárd forintot tesznek ki. E bevételek alapvetően a Magyar Nemzeti Banknál elhelyezett betétek után a központi költségvetésbe befolyó kamatokat, továbbá az aukciós felhalmozott kamatokat és az IMF-től és Európai Bizottságtól felvett és betétként elhelyezett, vagy egyes kereskedelmi bankoknak továbbkölsönzött hitelek kamatbevételeit foglalják magukba. A kamatbevételek 2010-ben mintegy 22,2 milliárd forinttal elmaradnak a 2009. évi várható összegtől. Ezen belül a KESZ után kapott kamatok nagysága lényegében nem változik. A piaci államkötvényekkel kapcsolatos kamatbevétel ugyanakkor 30,7 milliárd forinttal csökken 2009-hez képest. Ennek oka az, hogy 2009-ben a költségvetésnek jelentős egyszeri kamatbevétele keletkezik az állampapírpiacon stabilizálása céljából lebonyolított mintegy 500 milliárd forintos kötvény visszavásárlásból, amely hatással 2010-ben nem lehet számolni. Az IMF/EB-től felvett hitelek betétként történő elhelyezéséből, illetve továbbkölsönzéséből származó kamatbevételek 2009-ben várhatóan 20,9 milliárd

forintot, 2010-ben 32,0 milliárd forintot tesznek ki. A növekedés oka, hogy várhatóan emelkedik a követelésekre kapott átlagos kamatláb.

5. Nettó kamatkiadások

A nettó kamatkiadások várható pénzforgalmi összege 2009-ben 1050,0 milliárd forintot (a GDP 4,1%-át), 2010-ben 1092,6 milliárd forintot (a GDP 4,2%-át) tesz ki. Az eredményszemléletű nettó kamatkiadások 2009-ben 1041,5 milliárd forintot (a GDP 4,0%-át), 2010-ben 1086,6 milliárd forintot (a GDP 4,1%-át) tesznek ki. Az eredményszemléletű kamatkiadások alakulását a pénzforgalmi kamatoknál bemutatott folyamatok magyarázzák.

E.

AZ ÁLLAMI VAGYON KEZELÉSE

Az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvényben (a továbbiakban: Vtv.) megfogalmazott célok végrehajtása érdekében 2010-ben is folytatódnak azok a lépések, amelyek az egységes, ugyanakkor rugalmas állami vagyongazdálkodás irányába hatnak. A 2010. évi költségvetési törvényjavaslat ennek érdekében rendelkezik az alábbiakról:

- a központi költségvetés XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezete (a továbbiakban: vagyon-fejezet) és a fejezetek (intézmények) közötti pénzeszközátadási lehetőségek szabályozásával biztosítható a folyamatban lévő intézményi ingatlan beruházások zökkenőmentes lebonyolítása;
- lehetővé válik a megvalósult ingatlan értékesítésből származó többlet-bevételek mértékéig a vagyon-fejezet fejezeti tartalékának „visszapótlása”, ami lehetőséget ad a vagyon-fejezet kiadási előirányzatainak kiegészítésére;
- a vagyon-fejezet tartalék előirányzatának felhasználási szabályai nem változnak, azaz a pénzügyminiszter és a Kormány átcsoportosítási hatáskörét az egyedi ügyletek nagyságrendjéhez köti;
- a hatékony vagyongazdálkodás érdekében a többlet-osztalék meghatározott hányada az állami tulajdoni részesedések növelésére, az ingatlan értékesítésből származó bevételi többlet pedig ingatlan-beruházásokra és fenntartásra fordítható;
- a Külügyminisztérium, törvényi felhatalmazás és eljárásrend alapján, a vagyonkezelésében lévő ingatlanok értékesítéséből származó, meghatározott összegű bevételből részben a fejezet beruházásait és egyéb fejlesztéseit, részben a Külképviseletek fenntartását, illetve fejlesztését biztosítja azzal, hogy ezeket az ügyleteket is meg kell jeleníteni a vagyon-fejezetben, biztosítva az értékesítési bevételek komplex elszámolását;
- a Richter Gedeon Nyrt. részvényeire átcserélhető, 630 millió euró össznévértékű kötvény 2009. szeptember 28-án jár le. A kormány döntése szerint a Richter részvényeire kibocsátott átcserélhető kötvények részvényre cserélése helyett azok megfelelő ellenértékét készpénzben kell megfizetni. (A kötvény-konstrukció szerint a kötvénytulajdonosok az átcserélhető kötvény lejáratakor döntenek arról,

hogy a kötvényeket részvényre cserélik, vagy az MNV Zrt-nek vissza kell fizetnie a hitelt. Ugyanakkor a Magyar Államnak is van döntési lehetősége arról, hogy amennyiben a befektetők a kötvények részvényre történő cseréjét igénylik, a kötvény lejáratának napján a részvények átadását, vagy a részvény piaci árfolyamának megfelelő pénzbeli megváltást választja.) Az MNV Zrt-nek a kibocsátott kötvények lejáratkor úgy kell eljárnia, hogy valamennyi Richter részvény továbbra is állami tulajdonban maradjon, továbbá gondoskodnia kell a kötvények lejáratából fakadó finanszírozási igénynek újabb Richter részvényre átcserélhető kötvény kibocsátásával történő megoldásáról.

A 2010. évi törvényjavaslat külön hangsúlyt helyez az európai uniós támogatási szabályokkal való összhang megteremtésére, illetve az állami vagyonnal kapcsolatos kötelezettségvállalások átláthatóvá tételére. Ennek érdekében a pénzügyminiszter felügyeleti jogosítványai kiegészülnek az alábbiakkal:

- a tulajdonosi kölcsönök nyújtása mellett az állami tulajdonú gazdasági társaságoknak történő tőkeemelés és támogatás nyújtása csak miniszteri engedéllyel történhet;
- az MNV Zrt-nek a rábízott vagyonnal kapcsolatos kötelezettségvállalásokat a vagyonkezelési terv keretében jóvá kell hagyatnia a pénzügyminiszterrel.

I. Ingatlan-ügyletek

Termőföldek

Az állami tulajdonban lévő termőföldek hasznosítása 2010-ben háromféle módon történik. A termőföldek értékesítéséből egyszeri bevétele származik az Államnak. A termőföldek értékesítéséig azok hasznosítása haszonbérletbe adás útján történik. A haszonbérleti szerződések tekintetében az MNV Zrt. célja a haszonbérleti díjak piaci árakhoz való közelítése. A termőföldekkel kapcsolatos egyszeri jellegű bevételek között jelennek meg a haszonbérleti jog megszerzésért fizetendő egyösszegű díjbevételek.

Az Állam termőföldekhez alapvetően a földért életjáradék programok keretében jut. Az életjáradék-kiadások hosszú távon lényegesen meghaladják a földterületek forgalmi értékét, miután a programban résztvevők három évnél rövidebb időszak alatt visszakapják felajánlott termőföldjük árát.

Egyéb ingatlanok

Az ingatlanértékesítésből származó bevételeket a központi költségvetési szervek számára feleslegessé vált ingatlanok tervezett eladása alapozza meg. Az értékesítendő ingatlanokat a fejezeti indokolás mutatja be.

A költségvetési intézmények ésszerűbb elhelyezését szolgáló ingatlanokról 2010-ben alapvetően beruházásokkal kíván gondoskodni az MNV Zrt.

2010-ben folytatódik az ún. Táncsics börtön épületéért cserébe az USA követségének átadandó épület felújítása. 2009-hez hasonló mértékben kíván a vagyonkezelő műemlék-felújításra költeni.

II. Osztalékbevételek

Az utóbbi években jellemző osztalékokhoz képest jelentős nagyságrendű 2010. évi osztalékbevételek döntő része a 2009. évhez hasonlóan a Magyar Villamos Művek Zrt-től származik.

III. Koncessziós bevételek

A piaci verseny magasabb szintre emelése, illetve a szélessávú Internet elérés lehetőségeinek kiterjesztése érdekében a különböző mobil-rádiótelefon szolgáltatások körének bővítése szükséges. Ezen szolgáltatások nyújtásához a jövő évben frekvencia használati jogosultságok értékesítésére kerül sor, a szükséges adminisztratív intézkedések, egyes hatályos jogszabályok harmonizációja, módosítása, valamint a nemzetközi koordináció befejezését követően. A jogosultságok értékesítéséből 20 milliárd forintos bevétellel számol a költségvetés.

A fennmaradó mintegy 1 milliárd forintos bevétel a három mobilszolgáltató által fizetendő éves koncessziós díjból, a harmadik generációs mobilszolgáltatáshoz (UMTS) szükséges frekvenciahasználati jogosultság 2004. év végén történt értékesítésének a Vodafone Zrt. által jövőre fizetendő törlesztő részletéből, illetve az Antenna Hungária Zrt. által az „E” frekvenciablokk feletti kizárólagos frekvenciahasználati jogosultság megszerzéséért fizetendő pályázati díjrészletből tevődik össze.

2010-ben várhatóan 3 játékkaszinó üzemel koncessziós szerződés alapján és fizet koncessziós díjat a költségvetés számára. A szerencsejáték szervezéséről szóló törvény és a koncessziós szerződések alapján az éves koncessziós díjat úgy kell megállapítani, hogy az előző év koncessziós díját valorizálni kell az előző év éves fogyasztói árindexével.

IV. Állami tulajdoni részesedések növekedését eredményező kiadások

Ez az előirányzat alapvetően az erdőgazdasági társaságok megtérülő beruházásaihoz forrásjuttatás biztosítására nyújt lehetőséget tőkeemelés formájában. Olyan megtérülő beruházások támogatása tervezett, amelyek az erdészeti tevékenység fejlesztésére irányulnak és a cégcsoporton belül az együttműködést szolgáló fejlesztéseket (fafeldolgozás, vadászat, vadgazdálkodás, logisztika, stb.) szolgálják

V. Állami tulajdonú társaságok támogatása

Az állami tulajdonú erdőgazdaságok a közjóléti és természetvédelmi célú feladataikhoz, az erdőket ért természeti károk felszámolásához, továbbá az erdőművelési közhasznú munkaprogram folytatásához kaphatnak 2010-ben is támogatást.

VI. A Magyar Államot korábbi értékesítésekhez kapcsolódóan terhelő kiadások

A korábbi privatizációkhoz kötődő állami kötelezettségek közül az állam tulajdonosi felelősségével kapcsolatos környezetvédelmi feladatok finanszírozása a meghatározó.

A Nitrokémia 2000 Rt. felszámolását követően a Nitrokémia Zrt-t terheli a környezetvédelmi kötelezettségek teljesítése és a hatósági kötelezések végrehajtása. A 2010. évi kifizetések alapvetően a növényvédőszer üzemek, a "klóri" műhelyek és a klórgáztároló térség, az intermediér üzemek térségének kármentesítését, valamint a monitoring rendszerek és a még működő talajvíztisztító rendszereket működtetését szolgálják.

A Mecsek-ÖKO Rt. kapcsán felmerülő kiadások a gyöngyösoroszi és a recski bányák szüneteltetéséből eredő feladatokat finanszírozzák.

VII. A vagyongazdálkodás egyéb kiadásai

A Vtv. szerint az MNV Zrt. működési költségeit a központi költségvetésből kell finanszírozni.

III.

A KORMÁNYZATI SEKTOR ADÓSSÁGA ÉS HIÁNYA AZ EURÓPAI UNIÓ MÓDSZERTANA SZERINT

Az Európai Unió euróövezetben résztvevő tagállamai az integráció magas fokát, a Gazdasági és Monetáris Uniót és ezzel együtt a közös pénz bevezetését valósították meg, mely jelentős pozitív hatással járt mind gazdasági, mind társadalmi értelemben. Bár a fiskális politika az Európai Unióban nemzeti hatáskörben maradt, az Európai Unió hosszú távú fenntartható fejlődése és a Gazdasági és Monetáris Unió hatékony működése érdekében kialakításra kerültek azok a keretek és eljárási szabályok, amelyek egyértelmű határokat szabnak a decentralizált fiskális politikának az eurózónán belüli és kívüli tagállamokban egyaránt. Ezt hivatott garantálni a Maastrichti Szerződésbe foglalt Túlzott Deficit Eljárás, valamint az ennek szigorítását és operacionalizálását jelentő, 1997-ben elfogadott Stabilitási és Növekedési Egyezmény.

A csatlakozási szerződés aláírásával Magyarország vállalta, hogy amennyiben teljesíti a Maastrichti szerződésben lefektetett konvergencia kritériumokat, bevezeti az Európai Unió közös pénzét, az eurót. Az ehhez vezető út meghatározott időszakra vonatkozó tervét tartalmazza az évente - december 1-jéig - kiküldendő Konvergencia Program, a fiskális feltételek megvalósulását a félévente elkészített EDP (EDP = Excessive Deficit Procedure – Túlzott Hiány Eljárás) Notifikációs jelentés. A fenti dokumentumok és adatszolgáltatások a hazaitól eltérő, uniós statisztikai szabványok által meghatározott elszámolási szabályok alapján készülnek és az ott lefektetett fogalmakkal operálnak. Az EDP Notifikációs jelentés a nemzetközi összehasonlításra alkalmas egyenlegmutató értékének alakulását úgy mutatja be, hogy egyidejűleg a nemzeti költségvetési/államháztartási prezentációkban használatos egyenlegmutatótól való eltéréseinek okait, tételeit is részletezi. A legutóbbi – 2009. áprilisi – EDP Notifikációs jelentés a Központi Statisztikai Hivatal, a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyminisztérium honlapján is hozzáférhető. A következő EDP jelentés 2009 szeptember végén határidős, részletei október végén válnak nyilvánossá, e jelentés időhorizontja: 2005-2009.

Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. sz. törvény előírásainak megfelelően ez a fejezet a Pénzügyminisztérium 2010. évre vonatkozó, előrejelzését ismerteti a költségvetési törvényjavaslatban foglaltak alapján.

A kormányzati szektor kiemelt mutatóinak alakulása ESA'95 szerint (GDP százalékában)	2010. évi előirányzat
Államháztartás pénzforgalmi egyenlege	-4,0
Kormányzati szektor ESA egyenlege	-3,8
- központi költségvetés ESA egyenlege	-3,0
- TB alapok ESA egyenlege	-0,2
- elkülönített alapok ESA egyenlege	0,1
- helyi önkormányzatok ESA egyenlege	-0,7
- államháztartáson kívüli, kormányzati szektorba sorolt szervezetek egyenlege	0,0
Kormányzati szektor adóssága	79,2
GDP	26 300,0

A Konvergencia Program ez év végi aktualizálása során újabb számítás készül a 2010. évre vonatkozóan, a 2010. évi költségvetés országgyűlési vitájában körvonalazódó változások alapján. A 2010. március végi EDP jelentésben az elfogadott költségvetés mellett a 2009. évi évvzárásból adódó folyamatok, információk is már figyelembe vehetők.

1. Az uniós és az államháztartási elszámolások főbb módszertani eltérései

Az uniós statisztikai szabványok által definiált kormányzati szektor nagyobb szervezeti kört foglal magába, mint az államháztartás. Mindazon szervezetek beletartoznak, amelyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat a kormányzati szervek végzik, és ráfordításaik finanszírozásában 50%-nál kisebb arányú a piaci jellegű bevétel. A kormányzati szektor statisztikai fogalma szervezeti besoroláson alapul: valamely szervezet vagy beletartozik, vagy nem a kormányzati szektorba. A korábbi, statisztikai hatóságok által követett gyakorlat az volt, hogy legalább 3-5 éves tartós tendencia alapján ítélték meg az adott szervezet gazdasági magatartását és így szektorbesorolását. A területet érintő, de még továbbra sem hivatalos Eurostat dokumentumok alapján az a szabály körvonalazódik, hogy a jövőben egy új szervezetet már megalakulásakor, az üzleti tervek alapján be kell sorolni.

A fenti statisztikai ismérvek alapján a 2010. évi költségvetés tervezési időszakára a kormányzati szektorba tartozó, államháztartáson kívüli szervezetek a következők:

- a) Magyar Nemzeti Vagyonkezelő (MNV) Zrt.;
- b) Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő (NIF) Zrt.;
- c) Állami Autópálya Kezelő (ÁAK) Zrt.;
- d) MÁV Start Zrt.;
- e) Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) Zrt.;

- f) Magyar Televízió Zrt.;
- g) Magyar Rádió Zrt.;
- h) Országos Rádió- és Televízió Testület;
- i) Duna Televízió Zrt.;
- j) Magyar Távirati Iroda Zrt.;
- k) Beruházási, Műszaki Fejlesztési, Sportüzemeltetési és Közbeszerzési Zrt. (BM SK Zrt.);
- l) Nemzeti Filharmónia Ingatlanfejlesztési Kft. (melybe beleolvadt a Hagyományok Háza Ingatlanfejlesztő Kft. és a Duna Múzeum Ingatlanfejlesztő Kft.);
- m) Magyar Turizmus Zrt.;
- n) Nemzeti Színház Zrt.;
- o) Regionális Fejlesztési Holding Zrt.;
- p) Nitrokémia Környezetvédelmi Tanácsadó és Szolgáltató Zrt.;
- q) Nyírségi Vízgazdálkodási Társulat;
- r) Szolnoki Televízió Zrt.;
- s) Csepp TV Dél-Pesti Televízió Stúdió Kft.;
- t) Zalaegerszegi Város Televízió Kft.;
- u) Gotthárd-Therm Fürdő és Idegenforgalmi Szolgáltató Kft.;
- v) Pécsi Fürdő Kft.;
- w) Szint Szegedi Intézménytakarító Kft.; továbbá
- x) a kormányzat által irányított és többségükben finanszírozott non-profit szervezetek (elsősorban a közalapítványok és bizonyos közhasznú társaságok).

A Központi Statisztikai Hivatal a statisztikai adatgyűjtés és a statisztikai besorolási kritériumok vizsgálata alapján gondoskodik a non-profit szervezetek, közhasznú társaságok osztályozásáról. E szervezetek a statisztikában gazdasági működésük és finanszírozásuk jellege alapján vagy a kormányzathoz (pl. a közalapítványok), vagy a háztartásokat segítő non-profit szervezetekhez (pl. magánalapítványok), vagy a vállalkozásokhoz (pl. a gazdasági kamarák, hasonló érdekképviselői szervek) sorolandók. Működésük jellege alapján a kormányzathoz tartoznak a non-profit társaságként működő szervezetek közül a közútkezelő társaságok, egyes színházak, egészségügyi, szociális, oktatási intézmények, valamint volt minisztériumi háttérintézmények, kisegítő-szolgáltató intézmények. A kormányzati szektorhoz való tartozás fontos bizonyítéka, ha kizárólag vagy túlnyomórészt államháztartási forrásból működő társaságok a minisztériumoktól, más fejezetektől közbeszerzési eljárás nélkül jutnak az általuk nyújtott szolgáltatások ellenértékéhez, vagyis támogatásban részesülnek.

A kormányzati szektorba sorolandó nem államháztartási szervezetek körét statisztikai munkabizottság állapítja meg. A 2008. évi éves és 2009. évi évközi adatszolgáltatásokra érvényes szervezeti körrel számol a 2010. évi kalkuláció is. A 2010. évi költségvetési tervezés – az államháztartás működését szabályozó kormányrendeletben foglalt tervezési kötelezettség alapján – az a-p) pontban felsorolt társaságok esetében előzetes üzleti tervek, prognózisok készítését jelentette.

Az uniós módszertan – a szervezeti kör különbözőségén túl – a számbavétel időpontját, értékét, az elszámolandó tranzakciók körét illetően is eltér az államháztartási elszámolásokhoz képest. Az alkalmazandó uniós módszertant, az

ESA'95 nemzeti számla rendszert egy uniós tanácsi rendelet¹ tartalmazza, amely a tagsággal a magyar jogrend részévé vált.

– Elszámolandó tranzakciók köre:

- = Az ESA'95 statisztikai módszertan a nyújtott kölcsönöket és visszatérülésüket, a pénzügyi befektetéseket és kivonásokat (azaz a részvény-műveleteket) az ESA/EDP egyenleg számításakor nem kezeli kiadásként, illetve bevételként, ezért ha az államháztartási elszámolások ilyen tranzakciókat tartalmaznak, azokat ki kell szűrni.
- = Egyes, pénzforgalomban nem jelentkező, pénzmozgással nem járó műveleteket kiadásként számol el, így pl. a követelések részleges elengedését, az általános számviteli előírásokhoz hasonlóan.
- = A gazdasági folyamatokban megkülönbözteti a két fél kölcsönös megállapodásán alapuló tranzakciókat, ezeket lehet csak a maastrichti hiánymutatóban elszámolni, viszont a gazdasági partner nélküli eseményeket (pl. leltártöbblet, katasztrófa-veszteség), és az átértékelődés folyamatait (az ár-, árfolyam-változásokat) nem.

– Számbavétel időpontja:

A pénzforgalmi helyett eredményszemléletű számbavételt kér, azaz a bevételeket és kiadásokat abban az időszakban számolja el, amikor a gazdasági események megtörténnek (az adófizetési kötelezettség keletkezik, a jogosultság létrejön).

– Számbavétel értéke:

A tranzakciókat, az eszközöket és kötelezettségeket piaci áron értékeli.

Az ESA'95 szerinti egyenleg a fenti szervezeti körre való kiterjesztést követően és a megfelelő korrekciót alkalmazva áll elő a hazai elszámolások szerinti államháztartási egyenlegből. A másik fiskális konvergencia mutató, az ún. maastrichti adósság mutató a kormányzati szektor konszolidált bruttó adóssága névértéken, melyet az ÁKK által kimutatott központi költségvetés bruttó adósságából kiindulva, azt korrigálva, valamint a kormányzati szektorba tartozó többi alrendszer, illetve szervezet adósságát hozzáadva kaphatunk meg. A központi költségvetés ÁKK által kimutatott adósságát amiatt kell korrigálni, mert a maastrichti adósságot nem piaci értéken, hanem névértéken kell elszámolni, ebből következően a csak piaci értékkel bíró derivatívák nem részei az adósságnak, míg a névértéktől eltérő áron történt adósság-kibocsátások (diszkont kincstárjegyek) állományi adatait a névértékre való átszámítással korrigálni kell.

Végül itt érdemes felhívni a figyelmet egy apró, de mégis sokszor félreértésre okot adó módszertani eltérésre: az EDP keretében és céljára számolt mutatók különbözőségére az ESA'95 szerinti adatoktól. A különbség abból adódik, hogy az EDP kamatkiadások módszertani kategóriája kamatként (tulajdonosi jövedelemként) veszi figyelembe a pénzügyi derivatívák (swapok, forward ügyletek) kamatát, eltérően az ESA nemzetiszámla-rendszer kamatfogalmától, amely ezt a tételt nem tartalmazza. Emiatt

¹ Council Regulation (EC) No 2223/96 of 25 June 1996 on the European system of national and regional accounts in the Community

és ennek összegével tér el tehát, az ESA'95 és EDP szerinti kamatkiadások és kiadások összege, valamint az elsődleges és teljes kormányzati szektor egyenlege, melynek nagyságrendje az elmúlt években a GDP 0-0,1%-a volt.

2. A kiemelt mutatószámok

Európai Unió tagságunkkal vállaltuk az euró bevezetését, melynek fiskális kritériumaként a hiányt 3% alá, az adósságot pedig 60% alá kell csökkenteni, középtávon pedig a Stabilitási és Növekedési Egyezmény alapján meghatározott 0,5%-os deficitcél kell teljesítenünk a GDP arányában.

Az Európai Unió jogrendje szerint a tagországoknak a Túlzott Hiány Eljárás (EDP) keretében évente két alkalommal - 2006-tól kezdődően április és október elsejéig – kell hivatalos jelentésben (Notifikáció) közölniük a két kiemelt kormányzati mutatót: a kormányzati szektor adósságát és hiányát. A határidők megegyeznek a kormányzati szektor negyedéves nemzeti számlájának közlési határidejével, így a nemzeti statisztikai hivatalok átvehették a pénzügyminisztériumoktól az első adatközlés feladatát. Ennek megfelelő változás következett be hazánkban is, 2006 tavaszától már a Központi Statisztikai Hivatal állítja össze a Notifikációs jelentést valamennyi tényidőszakra a nem-pénzügyi számlák tekintetében, a Magyar Nemzeti Bank a pénzügyi számlák körében, míg a Pénzügyminisztérium az adott évi várható értékét mind az EDP egyenlegnek, mind a maastrichti adósságnak.

2005 augusztusától 2007 márciusáig átmenetileg módosult Magyarország adatközlési rendszere, miután az Európai Unió méltányolta a nyugdíjreformok költségvetésre gyakorolt hatásának figyelembe vétele mellett felsorakoztatott érveket. Az ilyen típusú egyenlegromlás ugyanis alapvetően más jellemzőkkel bír, mint más szokásos bevételi vagy kiadási komponens: nem egy lazuló költségvetési fegyelem eredménye, ellenkezőleg a hosszú távon fenntartható fiskális politika érdekében tett intézkedés. Ez - a statisztika alapelveivel összhangban - úgy került megvalósításra, hogy a magánnyugdíj-pénztárak, mint szervezetek átmenetileg a kormányzati szektorban kerültek elszámolásra, a kedvezményt alkalmazó országoknak (Svédország, Lengyelország, Szlovákia, Dánia és Magyarország) az EU felé valamennyi éves és évközi statisztikai adatszolgáltatásában így kellett eljárnia. Emiatt az elemzésre használatos mutatókészlet átmenetileg megkettőződött. Az Eurostat által kiadott engedély a 2006 októberében esedékes Notifikációt jelölte meg utolsó alkalomként e kedvezmény igénybevételére, a 2007. márciusi Notifikációban a teljes adatközlési időszakra (2003-2007. évekre) vonatkozóan vissza kellett térni az eredeti statisztikai módszertanra. Ugyanakkor a Túlzott Hiány Eljárás megszüntetése szempontjából a nyugdíjreform költségeit lineárisan degresszív alapon, a 2005-2010-es időszakban figyelembe lehet venni (100%, 80%, 60%, 40%, 20%-os mértékben, majd 2010-től már egyáltalán nem).

A magánnyugdíj-pénztárak a statisztikai elszámolásokban a pénzügyi vállalkozások szektorához tartoznak. A magánnyugdíjpénztárakból a kötelező társadalombiztosításba – törvény alapján – visszalépők után visszatérített összegek a kormányzati szektor ESA-bevételét képezik, és miután a visszalépés új gazdasági esemény, az elszámolás statisztikai időpontja a visszatérítés időpontja. A 2010. évi ESA-számítások ebben az

előrejelzési időszakban – a költségvetési javaslattal összhangban – egyelőre nem számolnak a visszalépők után visszatérített összegekkel.

- Az Európai Központi Bank és az Európai Unió Bizottsága kétévente készíti el az ún. Konvergencia jelentését, melyben vizsgálja, hogy az euró bevezetése előtt álló tagállamok mennyiben teljesítik a maastrichti kritériumokat.

Magyarországgal szemben közvetlenül az uniós csatlakozás után, 2004 júliusában indult túlzott hiány eljárás; a vonatkozó ajánlás 2008-ra írta elő a hiánynak a GDP 3%-a alá csökkentését. Az ajánlást 2005 márciusában és 2006 októberében megismételték, erre a Magyarország által hozott intézkedések eredménytelensége adott okot. A Tanács 2006 októberében a túlzott hiány megszüntetésének határidejét is meghosszabbította, 2009-re.

2009 júliusában a Tanács megállapította, hogy 2006 közepe óta az ország érzékelhető eredményeket ért el a költségvetési egyensúlytalanságok megszüntetésében. A nominális hiánycélokat rendre jelentősen túlteljesítette, a GDP-arányos hiány a 2006. évi 9%-ról 2008-ban 3,4%-ra süllyedt. A jelenlegi pénzügyi válság azonban igen kedvezőtlenül befolyásolja a magyar gazdaságot. A Kormány válaszul 2008 októberében új gazdaságpolitikai programot fogadott el, amelynek alapja egy 20 milliárd eurós, főként az EU-tól és az IMF-től származó nemzetközi pénzügyi támogatási csomag. Az egymást követően meghozott korrekciós intézkedések ellenére a gazdasági kilátások jelentős romlása teljesíthetatlenné tette a 2009-es határidőt. A Tanács megállapítása szerint az ország ugyan eredményes intézkedéseket hozott, de a hiányt erősen befolyásolta a gazdaság váratlan és kedvezőtlen alakulása, ezért a módosított Stabilitási és Növekedési Egyezmény lehetőséget ad arra, hogy az ajánlások módosításával meg lehessen hosszabbítani a hiány megszüntetésének határidejét. A Tanács felkérte a magyar kormányt a túlzott hiány 2011-ig történő megszüntetésére úgy, hogy 2009-ben állítsa meg a költségvetési egyenleg romlását, 2010-től következetesen hajtsa végre az államháztartási hiány újbóli csökkentésére irányuló intézkedéseket. A Tanács Magyarországot emellett felkérte arra is, hogy a túlzott hiány 2011-ig történő megszüntetése érdekében kellő időben dolgozzon ki és fogadjon el konszolidációs intézkedéseket. A költségvetési kiigazítást egy átfogó, strukturális reformokra irányuló stratégiába kell ágyazni, és a nemrégiben elfogadott, költségvetési felelősségről szóló törvény következetes végrehajtásával kell alátámasztani.

2.1. Az adósságmutató módszertana és alakulása

Az adósságmutató értékét és viszonyszámát nemcsak az adósságállomány alakulása, számbavételének módja befolyásolja, hanem az is, hogy a kormányzati szektoron belüli szervezetek milyen nagyságrendben birtokolnak ezekből az adósságokból. A költségvetési/zárszámadási prezentáció a központi költségvetés könyvi értéken nyilvántartott, hitelviszonyból származó bruttó adósságáról ad számot.

A maastrichti adósságmutató a statisztikai értelemben vett kormányzati szektor (az 1. pontban ismertetett szervezeti kör) konszolidált bruttó adósságát névértéken fejezi ki. A konszolidálás a kormányzati szektoron belüli adósságelemeket (pl. az Egészségbiztosítási Alap likviditási hitelét a Kincstártól, a helyi önkormányzatok tárcájában lévő állami értékpapírokat) kiszűri. A Túlzott Hiány Eljárás

referenciaértékeként választott adósság egy bruttó szemléletű mutató: a különböző pénzügyi instrumentumokban fennálló kötelezettségek nem csökkenthetők (nem nettósíthatók) az azonos instrumentumokban fennálló követelésekkel (például a Világbankkal szemben strukturális reformokkal összefüggésben fennálló hiteltartozás nem csökkenthető a nem kormányzati szervezetek továbbkölcsonzott hányaddal, külföldi tartozásaink nem nettósíthatóak a külfölddel szembeni követelésekkel, például egyes fejlődő országoknak nyújtott kormányhitelekkel), de nem csökkenthetők a más instrumentumban fennálló követeléssel (például a Magyar Állam Európai Unióval, Nemzetközi Valuta Alappal szemben fennálló hiteltartozása nem csökkenthető az MNB-nél elhelyezett tartós betéttel, vagy az egyes pénzintézeteknek nyújtott kölcsön vagy feltőkésítés összegével). A névértéken számított adósság a visszaváltáskor ténylegesen fizetendő érték szerinti számbavételt jelenti.

A derivatívák piaci termékek, névértékkel nem rendelkeznek, ezért nem részei az uniós adósságmutatónak. A magyar államháztartási számviteli szabályok szerint a diszkont-értékpapírokat kibocsátási áron tartják nyilván, így a kibocsátási és visszaváltási értékük (névértékük) különbözete az ÁKK által nyilvántartott értékpapír-adósságot növeli.

Az ÁKK által kimutatott államadósságon (központi költségvetés bruttó adósságán) felüli, maastrichti adósságállományt módosító jelentősebb tételek a következők:

A Gripen repülőgépek beszerzését a statisztikai számításokban az Eurostat katonai beszerzésekre vonatkozó általános érvényű döntése alapján pénzügyi lízing módjára kell elszámolni, 2010 végére a fennálló tartozás 90 milliárd forint.

Az MNV Zrt. jogelődje speciális kötvényes privatizációs technikát alkalmazott a Richter Rt-ben fennálló részesedésének eladására, az ezzel kapcsolatos – névértéken számítva 157 milliárd forint – fennálló tartozás lejáratáig, illetve átváltásáig az államadósság részét képezi.

A Művészetek Palotája beruházást az Eurostat kormányzati beruházásnak minősítette. A még fennálló hiteltartozás – az árfolyamváltozás hatására – a 2008. év végi 37 milliárd forintról 2010 végére 41 milliárd forintra emelkedik. A szaktárca költségvetése a rendelkezésre állási díj megfizetésével gondoskodik az esedékes törlesztések és kamataik fedezetéről.

A kormányzati szektorba besorolt állami közlekedési társaságok a költségvetési tervezéshez készített üzleti tervek alapján 2010 végére nem számolnak adóssággal, míg a média-társaságok és más szervezetek adóssága együttesen közel 5 milliárd forint. Hozzávetőlegesen ekkora összegű állampapírt birtokol az ugyancsak besorolt Hadigondozottak Közalapítványa, amely a konszolidálásnál semlegesítő hatású.

A kormányzati szektor adósságába beletartoznak a helyi önkormányzatok hitelviszonyon alapuló tartozásai, valamint a központi költségvetés által biztosított megelőlegezések (utóbbiak azonban konszolidálásra kerülnek kormányzati szinten), míg az önkormányzatoknál eszközként felhalmozott állampapírok állománya csökkenti a kormányzati szektor egészének adósságát.

A társadalombiztosítási alapoknak a Kincstári Egységes Számláról nyújtott likviditási hitel év végi állománya, valamint az év végi megelőlegezések is az alrendszer

adósságát képezik az uniós statisztikában, a kormányzati szinten konszolidált adósságot azonban nem érintik.

2.2. A hiánymutató módszertana és alakulása

A maastrichti hiánymutató és az államháztartási törvényben (Áht.) meghatározott deficitmutató tartalmi eltérése elsősorban a szervezeti kör különbözőségéből és az eredményszemléletű számbavételből adódik, de más jellegű tételek is befolyásolják azt.

Ezek közül a 2010. évi elszámolásokat is befolyásoló jelentősebb tételek a következők:

- a) A Gripen bérlet statisztikai elszámolása 2008-tól kezdődően – a korábbi évekkel ellentétben - kedvező hatással van az ESA '95 szerinti egyenlegre, miután a gépek 2006-2007. évi beérkezését követően, 2008-tól az üzemeltetésre, karbantartásra, és pénzügyi költségekre eredményszemléletben kalkulált összeg alacsonyabb a költségvetésből ténylegesen fizetett lízingdíjnál.
- b) Az Eurostat módszertani határozatot adott ki 2005 februárjában az EU-források elszámolásáról, miután igen eltérő gyakorlatot tárt fel a tagországoknál. A módszertani döntés elvi lényege, hogy az uniós források nem befolyásolhatják a kormányzat egyenlegét, ugyanakkor a kormányzat bevételei és kiadásai között csak a kormányzati egységek, mint végső kedvezményezettek által felhasznált források vehetők számításba. A kormányzati szektoron kívüli felhasználás pénzügyi műveletnek, nem ESA-kiadásnak és –bevételnek tekintendő, ezen tételeket a központi költségvetésben elszámolt bevételekből és kiadásokból azonos összeggel kell kivonni. Az Eurostat továbbá - szokásos kétévenkénti látogatása során - javasolta hazánkban azt a publikált anyagokban még meg nem jelent módszert, hogy az egyedi uniós jóváhagyást igénylő ún. nagyprojektek esetében, a döntést megelőzően szakértői becsléssel határozzuk meg és számoljuk el bevételként az adott évi kiadásokból későbbiekben nagy valószínűséggel EU forrásból megtérülő részt, ezzel biztosítva az eredményszemléletű számbavételt és minimalizálva a későbbi statisztikai felülvizsgálatok nagyságát.